

DE EFFECTEN VAN VERPLICHTE ACCEPTATIE VAN CONTANT GELD

INSCHATTING VAN KOSTEN EN KWALITATIEVE EFFECTEN

RAPPORT

seo • economisch onderzoek

AUTEURS

THOMAS LOOTS, MICHEL BIJLSMA, WOUTER ELSENBURG, ADAM KUCZYNSKI

IN OPDRACHT VAN

BETAALVERENIGING NEDERLAND

AMSTERDAM, OKTOBER 2024

Samenvatting

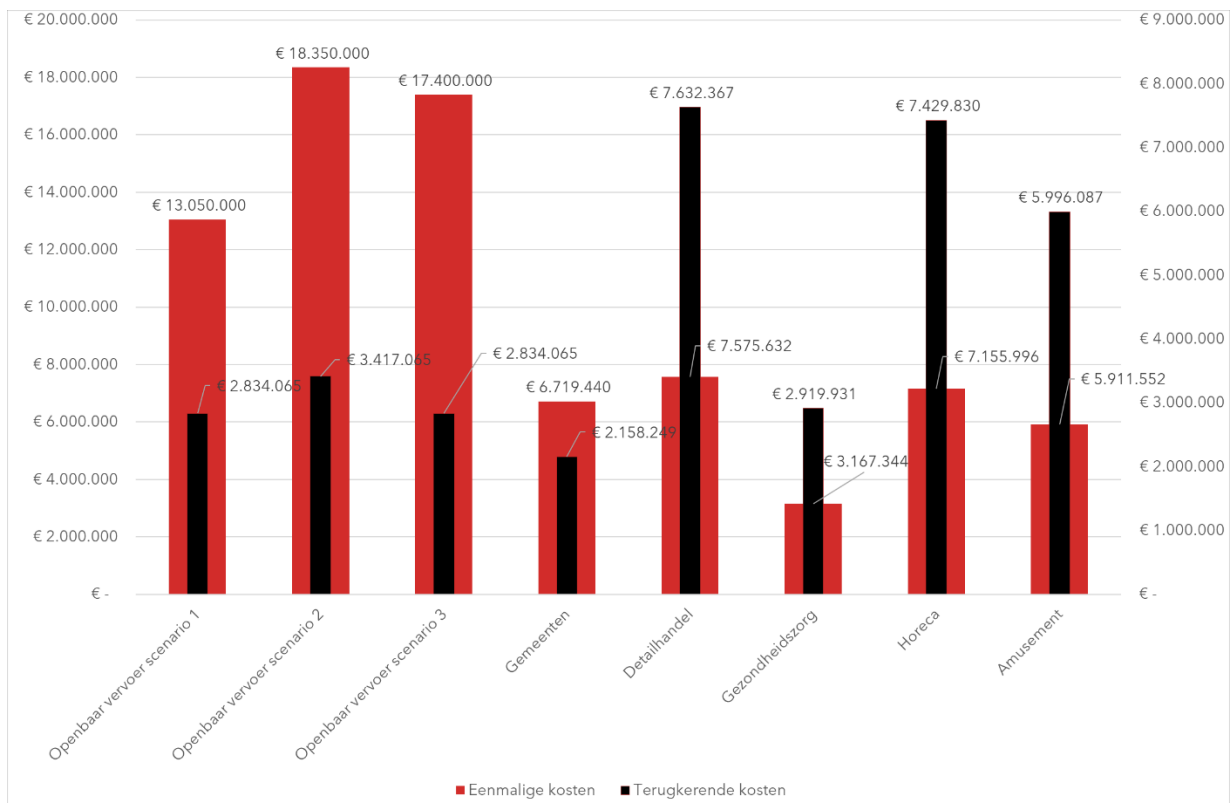
Achtergrond

Het voorstel van de Europese Commissie 'Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the legal tender of euro banknotes and coins' stelt dat contant geld, als wettig betaalmiddel, behoudens een beperkt aantal uitzonderingen (artikel 5, lid 2) verplicht geaccepteerd dient te worden. Nederland kent een dergelijke acceptatieplicht momenteel niet. De Betaalvereniging en de gezamenlijke toonbankinstellingen (waaronder brancheorganisaties van winkeliers, horeca en benzinestations) hebben besloten een onderzoek te laten doen naar de impact van zo'n algemene acceptatieplicht van contant geld in Nederland voor acceptanten in de breedte. Breder dan alleen de huidige groep van toonbanken. Dit onderzoek dient ertoe om inzicht te krijgen in de kostencomponenten, maar ook in de kwalitatieve aspecten van de invoering van verplichte acceptatie van contant geld. Uitgangspunt bij de analyse is dat we geen aannames maken met betrekking tot mogelijke uitzonderingen van de regelgeving.

Resultaten

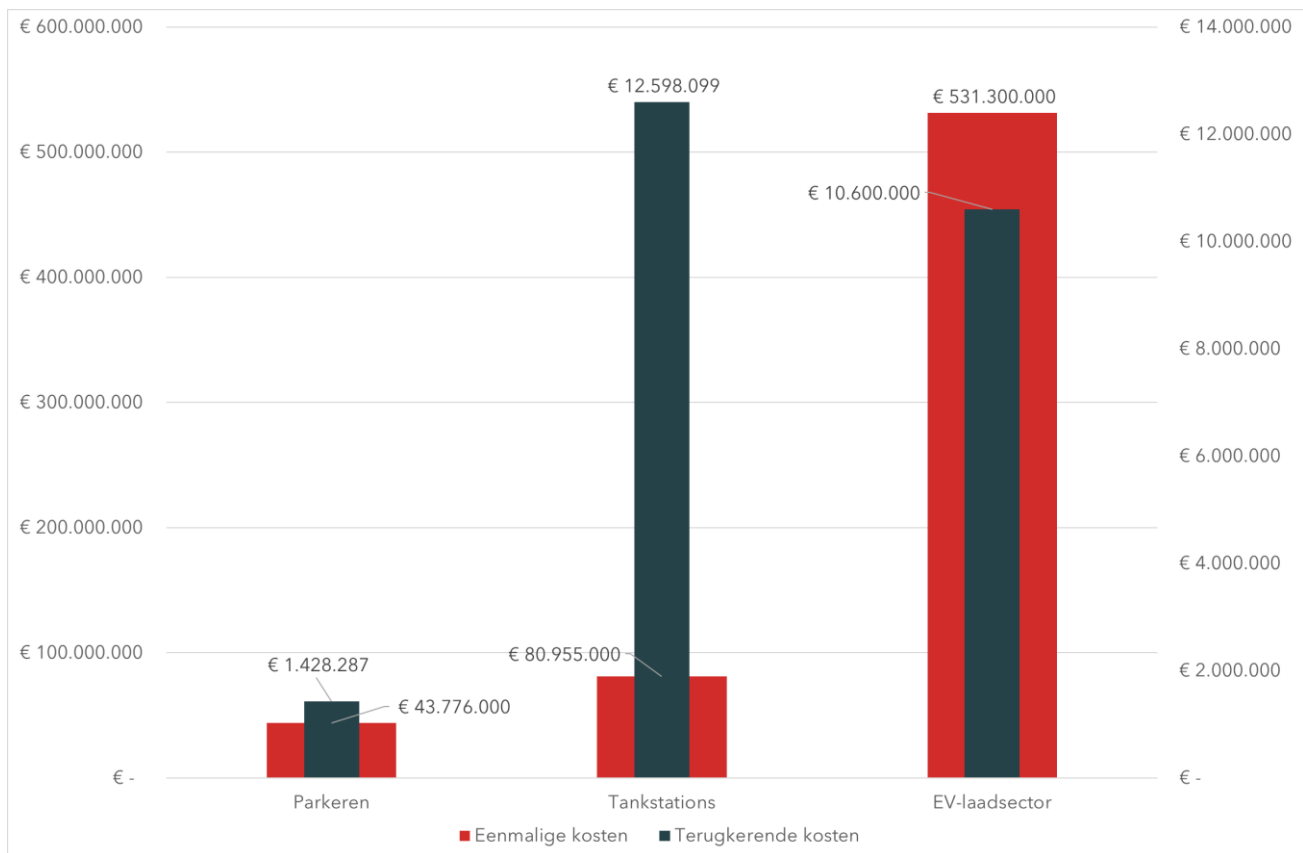
Onderstaande figuren S.1 en S.2 geven per deelsector de eenmalige en (jaarlijks) terugkerende kosten weer van de verplichting om contante betalingen te accepteren. Afgerond op miljoenen euros zijn de totale eenmalige kosten 730 miljoen euro en de totale jaarlijkse kosten 60 miljoen euro. Ongeveer 84% van de totale eenmalige kosten en 39% van de jaarlijks doorlopende kosten komt vanuit onbemande tankstations en de EV-laadsector. Parkeren, tankstations en de EV-laadsector zijn in een aparte figuur weergegeven.

Figuur S.1 Eenmalige kosten (linkeras) en terugkerende kosten (rechteras) per sector

Bron: Seo economisch onderzoek

Figuur S.2 Eenmalige kosten (linkeras) en terugkerende kosten (rechteras) per sector

Bron: SEO economische onderzoek

De figuren laat zien dat de eenmalige aanpassingskosten in sommige deelsectoren relatief hoog uit kunnen vallen. Het gaat om de deelsectoren openbaar vervoer, parkeren, tankstations en de EV-laadsector. Wat deze sectoren kenmerkt is dat er (1) een groot aantal potentiële betaalpunten is en (2) dat deze deelsectoren vrijwel uitsluitend gebruik maken van elektronische betaalmogelijkheden omdat dit efficiënt en veilig is. Dit betekent dat er relatief veel aanpassingen moeten plaatsvinden. Ook zijn de doorlopende kosten in deze sectoren hoger dan in andere sectoren.

De acceptatiekosten zullen in de praktijk vanwege een aantal redenen hoger uitvallen dan bovenstaande inschatting. Ten eerste hebben we de kosten niet voor alle sectoren geraamd. Voor nationale en regionale overheden, kredietverleners en bepaalde typen onbemande verkooppunten is het bijvoorbeeld te onduidelijk hoe invulling moet worden gegeven aan de acceptatieplicht, en hoe hoog de kosten zijn die hiermee gepaard gaan. Ten tweede zijn in dit onderzoek niet voor elke deelsector alle denkbare kostencomponenten meegerekend wegens onzekerheid over de mate van implementatie door verschillende bedrijven en instellingen. Denk bijvoorbeeld aan de kosten van extra fte's voor de verwerking van cash bij het treinvervoer of de kosten van extra veiligheidsmaatregelen bij onbemande tankstations.

Tot slot brengt invoering van de acceptatieplicht ook kosten met zich mee die we niet hebben gekwantificeerd maar alleen kwalitatief benoemen omdat de onzekerheid over de omvang van deze kosten groot is. Hieronder vallen de kosten door een toename van fraude, een afname van veiligheid, de effecten op de gezondheid, de kosten van preventie en de kosten van extra investeringen in betaalinfrastructuur. Verder zouden sommige ondernemingen die

compleet zijn ingericht op cashless betalingen (zoals onbemande tankstations) hun bedrijfsmodel moeten herzien. Verder wordt een toename verwacht in het aantal storingen van betaalzuilen vanwege (pogingen tot) diefstal van cash en het inwerpen van (vals) muntgeld. Tot slot zouden sommige cashless ondernemingen vrijwilligers die betrokken zijn in het betaalproces mogelijk moeten vervangen door betaald personeel in verband met fraudegevoeligheid en veiligheid.

Na afronding van de modelanalyse en de interviews, is er een groepsdiscussie georganiseerd over de acceptatieplicht, waarbij geprobeerd is zoveel mogelijk partijen die nu geen contant geld accepteren aan tafel te krijgen. Centraal stonden daarbij de volgende vragen:

1. Wat zijn voor jullie redenen om betalen met contant geld wel of niet mogelijk te maken?
2. Zien jullie de invoering van de acceptatieplicht van contant geld die de wetgeving regelt als een probleem? Zo ja, waarom?
3. Welke hulp verwachten jullie nodig te hebben om aan de acceptatieplicht te voldoen? Onder welke randvoorwaarden kunnen jullie aan de acceptatieplicht voldoen?
4. Welke voordelen verwachten jullie van invoering van de acceptatieplicht voor jullie bedrijf of instelling en voor de maatschappij als geheel? Weegt dit op tegen de lasten voor jullie?

De consensus van de groepsdiscussie is dat de geringe behoefte vanuit klanten om met contant geld te betalen niet opweegt tegen de veiligheidsrisico's en kosten die contant geld met zich meebrengt. Gesprekspartners zien weinig voordelen aan een verplichting tot het accepteren van contant geld. Bij invoering van de wetgeving zien deelnemers van de discussie problemen op het gebied van veiligheid (en daardoor werving) van medewerkers, een chartale infrastructuur die teveel onder druk staat, teniet gedane investeringen en fraude door personeel. Ook kan de acceptatieplicht leiden tot ontwikkelingen die nadelig zijn voor het grote publiek, zoals het verwijderen van fysieke verkooppunten zodat er geen contant geld hoeft te worden geaccepteerd. Verder wordt gesteld dat de acceptatieplicht niet strookt met recente digitaliseringsslagen en de Europese anti-witwasverordening. Aan de andere kant zien deelnemers het belang van oplossingen voor kwetsbare groepen die afhankelijk zijn van contant geld. Desgevraagd geven ze aan dat er voordelen kunnen zijn doordat kwetsbare groepen contant geld kunnen gebruiken en als terugvaloptie bij storingen. Bij invoering van de wetgeving is het essentieel dat er met bedrijven en instellingen wordt meegedacht hoe er op een uitvoerbare en proportionele wijze invulling kan worden gegeven aan de acceptatieplicht. Ook dient volgens de deelnemers de overheid mee te investeren in de veiligheid van werknemers, innovatieve betaaloplossingen en het digitaal vaardiger maken van kwetsbare groepen.

Onderstaande tabel relateert voor drie sectoren de geraamde acceptatiekosten aan de sectorale totale kosten in 2020 voor het inkomende betalingsverkeer tussen klant en ondernemer (zie Panteia, 2021). Voor de horeca en detailhandel zijn de totale kosten van inkomend betalingsverkeer respectievelijk 943 miljoen euro en 247 miljoen euro en de eenmalige en jaarlijkse acceptatiekosten afgerond 1% en respectievelijk 3% van de sectorale kosten voor het betalingsverkeer. Voor tankstations zijn de totale kosten van inkomend betalingsverkeer 94 miljoen euro en zijn de geraamde acceptatiekosten een stuk hoger wegens de enorme kosten die gepaard gaan met investering in betaalzuilen: afgerond 86% eenmalig en 13% jaarlijks als aandeel van de sectorale kosten voor het betalingsverkeer.

Tabel S.2 Acceptatiekosten gerelateerd aan totale kosten betalingsverkeer

Sector	Enmalige acceptatiekosten (als aandeel van sectorale kosten betalingsverkeer 2020)	Jaarlijkse acceptatiekosten
Horeca	2,9%	3,0%
Detailhandel	0,8%	0,8%
Tankstations	86,1%	13,4%

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. Panteia (2021).

Methodologische aanpak

Dit onderzoek brengt de consequenties van deze maatregel in kaart op basis van een modelanalyse. Daarbij wordt onderscheid gemaakt naar meerdere sectoren. Voorafgaand aan de modelanalyse worden de relevante kostenposten bepaald voor een gemiddelde organisatie in iedere sector. Vervolgens zijn de kosten per kostenpost ingevuld op basis van bestaand onderzoeksmateriaal. De inschatting voor een gemiddelde representant wordt vervolgens opgeschaald naar nationaal niveau door te vermenigvuldigen met het aantal partijen in de betreffende sector. Als aanvulling op en ter validatie van de modelanalyse zijn interviews gehouden met meerdere organisaties en bedrijven. Hoewel de nadruk ligt op de kostencomponenten, zijn deze gesprekken ook gebruikt om inzicht te krijgen in de kwalitatieve aspecten van de invoering van verplichte acceptatie van contant geld. Ook is er een groepsdiscussie georganiseerd.

Inhoudsopgave

Samenvatting	2
1 Inleiding	8
2 Methodologie	10
3 Resultaten per sector	12
3.1 Horeca	12
3.2 Openbaar vervoer	14
3.3 Detailhandel	17
3.4 Tankstations en laadpalen	20
3.5 Amusement	22
3.6 Gemeenten	24
3.7 Parkeren	26
3.8 Gezondheidszorg	29
4 Moeilijk kwantificeerbare kosten	32
4.1 Fraude	32
4.2 Veiligheid	32
4.3 Gezondheid	34
4.4 Preventie	34
4.5 Investerings in betaalinfrastructuur	35
5 Impact invoering acceptatieplicht op marktpartijen	36
5.2 Redenen contant betalen wel of niet mogelijk	36
5.3 Invoering van de acceptatieplicht een probleem	37
5.4 Randvoorwaarden acceptatieplicht en verwachte hulp	38
5.5 Voordelen invoering van de acceptatieplicht bedrijf en maatschappij	39
Referenties	40
Bijlage A Geïnterviewde partijen	42
Bijlage B Kosten per deelsector en component	43
Bijlage B.1 Horeca	43
Bijlage B.2 Openbaar vervoer	44
Bijlage B.3 Detailhandel	46
Bijlage B.4 Tankstations	47
Bijlage B.5 Amusement	48
Bijlage B.6 Gemeenten	49

Bijlage B.7	Parkeren	50
Bijlage B.8	Gezondheidszorg	51

1 Inleiding

Aanleiding voor het onderzoek

De Europese Commissie heeft vorig jaar een voorstel voor een Verordening over de status van wettig betaalmiddel van de eurobankbiljetten en -munten gepubliceerd, de 'Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the legal tender of euro banknotes and coins'.¹ Dit stelt dat contant geld, als wettig betaalmiddel, behoudens een zeer beperkt aantal uitzonderingen (artikel 5, lid 2), verplicht overal en onder alle omstandigheden geaccepteerd dient te worden. Nederland kent een dergelijke acceptatieplicht momenteel niet.

De Betaalvereniging en de gezamenlijke toonbankinstellingen (waaronder brancheorganisaties van winkeliers, horeca en benzinestations) hebben besloten een onderzoek te laten doen naar de impact van zo'n algemene acceptatieplicht van contant geld in Nederland voor acceptanten in de breedte. Breder dan alleen de huidige groep van toonbanken. Dit onderzoek dient ertoe om inzicht te krijgen in de kostencomponenten, maar ook in de kwalitatieve aspecten van de invoering van verplichte acceptatie van contant geld.

Vraagstelling

Doel van het onderzoek is vaststellen wat de impact is van een algemene acceptatieplicht van contant geld in Nederland voor toonbankinstellingen in brede zin. Conform de wens vanuit de Betaalvereniging wordt daarbij onderscheid gemaakt tussen de volgende sectoren:

1. Horeca
2. Openbaar vervoer
3. Detailhandel
4. Tankstations
5. Amusement
6. Gemeenten
7. Parkeren
8. Gezondheidszorg
9. Onbemande verkooppunten in de PARVENCA²
10. Nationale en regionale overheden
11. Kredietverleners

Doel is om voor al deze sectoren een beeld te krijgen van de eenmalige en terugkerende kosten voor de sector op het moment dat het verplicht wordt om contante betalingen te accepteren. In de uitvoering van het onderzoek is gebleken dat de kwantitatieve en kwalitatieve kosten voor de laatste drie sectoren (Onbemande verkooppunten in de PARVENCA, Nationale en regionale overheden en Kredietverleners) niet goed in kaart te brengen zijn. Voor nationale/regionale overheden en kredietverleners komt dit door onzekerheid over hoe deze sectoren invulling zouden moeten geven aan de verplichte acceptatie van contant geld. Een deel van PARVENCA wordt meegenomen onder de categorie parkeren. Van vending en catering is moeilijk in kaart te brengen hoeveel partijen het precies betreft vanwege grote diversiteit ontbreken data over aantallen bedrijven, hieronder vallen bijvoorbeeld kantines bij scholen en sportverenigingen. Het algemene beeld is dat met de sectoren die wel zijn meegenomen een zeer groot deel gedekt is van plekken in de samenleving waar de acceptatieplicht kosten met zich mee gaat brengen.

¹ Zie [EUR-Lex - 2023_208 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

² PARVENCA is een afkorting voor de branches parkeren, vending -onbemande verkooppunten- en catering

Onderzoeksmethode

Dit onderzoek brengt de consequenties van deze maatregel in kaart op basis van een modelanalyse die gebaseerd is op bestaand onderzoeksmateriaal. Daarnaast worden voor een aantal sectoren één of twee interviews gehouden om de inzichten te toetsen en aan te vullen. Hierin komen zowel de kwantitatieve als de kwalitatieve aspecten aan bod, en worden de relevante kostenposten vastgesteld voor een gemiddelde representant van een organisatie in de betreffende sector. Vervolgens worden de kosten per kostenpost ingevuld op basis van bestaand onderzoek naar de kosten van het toonbankbetalingsverkeer (Panteia, 2021) en acceptatie van contact geld door toonbankinstellingen (Panteia, 2020/2023). Voor kostencomponenten die niet beschikbaar zijn in deze onderzoeken wordt een inschatting gemaakt in overleg met de Werkgroep Toonbankbetalingen van de Betaalvereniging. Ook wordt hier tijdens interviews aandacht aan besteed.

De inschatting voor een gemiddelde representant wordt vervolgens opgeschaald naar nationaal niveau door te vermenigvuldigen met het aantal partijen in een bepaalde sector. Hierbij wordt geen onderscheid gemaakt naar factoren waarin partijen verschillen die van invloed zijn op de totale kosten (zoals bijvoorbeeld omvang). Het betreft in die zin een ruwe schatting van de kosten per sector.

Ter aanvulling van de inzichten verkregen uit interviews over de kwalitatieve effecten van de acceptatieplicht op bedrijven en instellingen is er een groepsdiscussie georganiseerd onder meerdere (markt)partijen.

Scope van het onderzoek

Dit onderzoek richt zich op de kwantitatieve en kwalitatieve kosten voor ondernemingen en instellingen die bij invoering van de acceptatieplicht contant geld van klanten in ontvangst moeten nemen. Buiten de scope van dit onderzoek valt de invloed van de acceptatieplicht op de rest van de betaalketen. Denk hierbij aan waardetransporteurs of betaaldienstverleners. Doordat contant geld door dit wetsvoorstel op meer plekken geaccepteerd gaat worden, zal ook op bijvoorbeeld meer plekken waardetransport nodig zijn. Dit zorgt voor een versnippering van de dienstverlening. Hetzelfde geldt voor mogelijke effecten van de acceptatieplicht op consumentengedrag. Voor ondernemingen en instellingen die al contant geld accepteren is overigens de verwachting dat ze weinig veranderingen zullen ondervinden. Tot slot neemt het feit dat dit onderzoek gericht is op de kostenkant niet weg dat invoering van de acceptatieplicht ook positieve effecten met zich meebrengt zoals betaalvrijheid en inclusie. Deze zijn met name in de groepsdiscussie aan de orde gekomen.

2 Methodologie

Algemene kostencomponenten

De algemene kostencomponenten die relevant zijn voor het faciliteren van contante betalingen zijn verschillend per sector. Zo wordt in een aantal sectoren veel gebruik gemaakt van betaalzuilen. Denk hierbij aan kaartverkoopautomaten in het openbaar vervoer en betaalautomaten in parkeergarages en bij onbemande tankstations. In de horeca en detailhandel komen onbemande transacties zelden voor; daar zijn kassa's, kluisen en personele kosten juist belangrijke kostencomponenten. In de volgende sectie wordt per sector toegelicht welke kostencomponenten worden meegerekend en hoe de totale kosten worden berekend. Hierbij wordt onderscheid gemaakt naar eenmalige en terugkerende (jaarlijkse) kosten. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle kostencomponenten en parameters waarop de berekeningen zijn gebaseerd. De geraamde kosten en parameterwaarden in deze tabel worden onderstaand toegelicht.

De eenmalige kosten voor een kassa, kluis en valsgelddetector zijn in lijn met het onderzoek van Panteia (2021) naar de kosten van het toonbankbetalingsverkeer. Hetzelfde geldt voor de jaarlijkse kosten voor een geldverzekering en de bancaire premie voor het storten van contant geld. Voor instellingen die niet investeren in een valsgelddetector kan deze kostenpost worden gezien als gemaakte kosten door het accepteren van vals geld. De kosten voor professioneel geldtransport en het aantal geldtransporten per jaar volgen uit een interview met Brink's. Bancaire kosten voor het afstorten van contant geld worden apart meegerekend (deze maken geen deel uit van de transportkosten). Wisselgeld wordt wel beschouwd als inbegrepen in de transportkosten. De eenmalige kosten voor een betaalzuil met cash functionaliteit, de jaarlijkse kosten voor het onderhoud (geen lediging) aan een dergelijke zuil, en de eenmalige kosten voor het inbouwen van een cash functionaliteit in een cashless betaalzuil zijn gebaseerd op meerdere interviews met gemeenten, bedrijven in betaaloplossingen en openbaarvervoerbedrijven. De onderhoudskosten voor betaalzuilen met cash functionaliteit zijn hoger wegens onder andere meer storingen en vandalisme. De geïnterviewde partijen voor dit onderzoek zijn te vinden in Tabel A.1. De extra backofficetijd door het faciliteren van contante betalingen is gebaseerd op een dagboekstudie onder retailers uitgevoerd door Panteia. Voor de loonkosten van een backoffice medewerker wordt het modaal inkomen in 2024 gebruikt. De benodigde tijd voor eigen geldtransport en het aandeel van de omzet dat verloren gaat door diefstal van cash zijn inschattingen door SEO. Onder de kostenpost 'diefstal cash' verstaan we ook materiële schade bij overvallen.

Tabel 2.1 Geraamde waarden van kostencomponenten en parameters

Kostencomponent / Parameter	Geraamde kosten / parameterwaarde
Eenmalig	
Kassa	€ 350
Kluis	€ 2.750
Valsgelddetector	€ 100
Betaalzuil met cash functionaliteit	€ 35.000
Cash functionaliteit inbouwen in cashless betaalzuil	€ 10.000
Jaarlijks	
Professioneel geldtransport	€ 40 per transport
Eigen geldtransport (in tijd)	0,013 fte

Kostencomponent / Parameter	Geraamde kosten / parameterwaarde
Aantal geldtransporten per jaar	52 (kluis, zuil tankstations), 12 (zuil overige sectoren)
Bancaire premie afstorten cash	0,25% van gestorte bedrag
Loonkosten backoffice medewerker	€ 44.000
Extra backofficetijd door faciliteren cash betalingen	0,04 fte
Diefstal cash	0,01% van de omzet
Geldverzekering	€ 260 (tankstations), € 100 (overige sectoren)
Betaalzuil onderhoud	€ 1.500 (met cash functionaliteit), € 500 (cashless)

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. interviews, geraamde kosten en parameterwaarden van Panteia (2021) en overige literatuur.

Kostencomponenten die niet worden meegenomen in dit onderzoek maar wel van toepassing kunnen zijn bij verplichte acceptatie van contant geld zijn:

- Verwijderen van cashless betaalzuilen
- Een toename van vandalisme (kraak) aan betaalzuilen met cash functionaliteit
- Extra beveiligingsmaatregelen zoals camera's, gekeurd hang- en sluitwerk, portiers, alarminstallaties, detectoren en melders, gelaagd glas, stevige deuren, et cetera
- Veiligheidsstrainingen voor personeel
- Verbouwing wegens beveiliging of ter inrichting van contante betaalmogelijkheid
- Materiële schade aan eigendommen en vergoeding van therapie na overvallen
- Frontofficekosten, oftewel de in geld uitgedrukte tijd (personeelskosten) verbonden aan het feitelijke afrekenen
- Rentederiving van tegoeden die uit contant geld bestaan
- Eventueel omzetverlies wegens verminderde efficiëntie van betalingen
- De kosten van Safebags voor intern geldtransport

Deze kostencomponenten worden niet meegenomen in dit onderzoek omdat de bijbehorende kosten, de samenhang met de acceptatieplicht, en de mate van toepassing door ondernemers en organisaties lastig zijn in te schatten. De totale berekende acceptatiekosten zijn daarmee aan de voorzichtige kant.

Modelanalyse

Per sector worden de kosten als volgt berekend. Indien nodig wordt de sector eerst opgesplitst in een aantal deelsectoren. Dit ter verbetering van de representativiteit binnen heterogene sectoren. Markthandel en winkels in consumentenelektronica behoren bijvoorbeeld allebei tot de retailsector, maar voor markthandel is contante betaling veel meer de standaard. Hierdoor kunnen de impact en de kosten van de verplichte acceptatie van contant geld behoorlijk verschillen tussen deze deelsectoren. Vervolgens wordt het landelijk aantal vestigingen (of locaties met betaalzuilen) per deelsector in kaart gebracht aan de hand van (CBS) data, interviews, of documentstudie. In combinatie met de acceptatiegraad van contant geld per deelsector, meestal gebaseerd op onderzoek van Panteia (2020/2023³), wordt hiermee het landelijk aantal *cashless* vestigingen geschat. Uit interviews en documentstudie blijkt welke kostencomponenten uit Tabel 2.1 relevant zijn voor een *cashless* vestiging in de betreffende deelsector. Door de geraamde kosten voor één *cashless* vestiging te vermenigvuldigen met het landelijk aantal *cashless* vestigingen worden de totale (eenmalige en jaarlijkse) kosten voor de deelsector in kaart gebracht. De kosten voor alle deelsectoren worden tot slot bij elkaar opgeteld ter verkrijging van de totale kosten voor de gehele sector. Kwalitatieve aspecten die uit de interviews naar voren komen worden per sector aan het eind besproken.

³ Het onderzoek van Panteia uit 2023 is niet (volledig) gepubliceerd en staat daarom niet vermeld in de referenties.

3 Resultaten per sector

3.1 Horeca

Beschrijving van de sector

De Standaard Bedrijfsindeling 2008 (SBI 2008) verdeelt de horecasector in twee secties: logiesverstrekking (sectie 55) en eet- en drinkgelegenheden (sectie 56). De opdeling hiervan in subsecties in de SBI 2008 leidt tot de volgende opsplitsing in deelsectoren:

- Hotels e.d.
- Overige logiesverstrekking
- Restaurants, cafetaria's e.d.
- Kantines en catering
- Cafés

Tabel 3.1 geeft voor alle deelsectoren een overzicht van de kenmerken die relevant zijn voor dit onderzoek. De inhoud van de tabel wordt hieronder nader toegelicht.

Het landelijk aantal vestigingen per deelsector is gebaseerd op voorlopige CBS-gegevens over 1 januari 2024. Vanwege de manier waarop CBS een vestiging definieert, wordt bijvoorbeeld een cateraar die werkt vanuit huis ook meegeteld als vestiging.⁴ Voor de eventcatering (sectie 5621 in de SBI 2008) wordt een correctie toegepast op het aantal vestigingen wegens het grote aantal eenmanszaken.⁵ Dit vanwege onzekerheid over de mate waarin eenmanszaken financieel worden geraakt door invoering van de acceptatieplicht. Het aandeel vestigingen dat cashless is volgt uit niet volledig gepubliceerd onderzoek van Panteia (2023). Hieruit blijkt dat 3,5% van horecazaken geen contant geld accepteert. Op basis van een interview met brancheorganisatie Koninklijke Horeca Nederland (KHN) hanteren we voor cafés een lagere weigeringsgraad, en voor kantines en catering een hogere weigeringsgraad. Deze waarden zijn gekozen zodat de gemiddelde weigeringsgraad (gewogen over het aantal vestigingen per deelsector) voor de gehele sector ca. 3,5% blijft.

De jaarlijkse omzet omstreeks 2024 benaderen we met CBS-gegevens over 2022. De waarden voor eet- en drinkgelegenheden (sectie 56) zijn geïndexeerd vanuit 2015. Het aandeel cash in de omzet baseren we op onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023). Een enquête met 23.399 respondenten uit verschillende sectoren wijst uit dat de omzet van horecabedrijven in waarde voor 18% bestaat uit cash. Wegens de aangepaste weigeringsgraad van contant geld voor cafés en kantines & catering hanteren we ook andere waarden voor het aandeel cash in de omzet. Deze waarden zijn gekozen zodat het gemiddelde aandeel cash in de omzet (gewogen over het aantal vestigingen per deelsector) voor de gehele sector ca. 18% blijft. Tot slot is het aandeel vestigingen dat gebruik maakt van professioneel geldtransport gebaseerd op enquêteresultaten van Panteia (2021).⁶

⁴ CBS (2024a) definieert een vestiging als volgt: "Elke afzonderlijk gelegen ruimte, terrein of complex van ruimten of terreinen, benut door een bedrijf voor uitoefening van de activiteiten. Ieder bedrijf bestaat uit tenminste één vestiging. Meerdere locaties van een bedrijf binnen één postcodegebied worden als één vestiging beschouwd."

⁵ Slechts 10% van bedrijven in de eventcatering hebben meer dan één werkzaam persoon (CBS 2024f; 1e kwartaal 2024). Derhalve wordt slechts 10% van vestigingen in de eventcatering meegeteld in dit onderzoek. Door het weglaten van de vele eenmanszaken in de eventcatering wordt er bovendien vanuit gegaan dat er circa 14,21% van de jaarlijkse omzet voor kantines en catering overblijft. Deze schatting is gebaseerd op het aantal overgebleven vestigingen.

⁶ Op basis van de enquêteresultaten van Panteia (2021) gaan we in de regel voor alle sectoren uit van 100% professioneel geldtransport voor grote bedrijven en 40% voor midden- en kleinbedrijven. Het onderscheid in bedrijfsgrootte baseren we onder andere op de gemiddelde jaarlijkse omzet per vestiging.

Tabel 3.1 Sectorale kenmerken van de horeca

Kenmerk \ Deelsector	Hotels e.d.	Overige logiesverstrekking	Restaurants, cafetaria's e.d.	Kantines en catering	Cafés
SBI-code	551	552, 553 en 559	561	5629	563
Aantal vestigingen in NL	7.235	5.700	37.760	3.882	9.310
Aandeel vestigingen cashless	3,5%	3,5%	3,5%	10,7%	0,5%
Jaarlijkse omzet	€ 6,76 mld.	€ 3,74 mld.	€ 15,92 mld.	€ 0,52 mld.	€ 3,87 mld.
Aandeel omzet cash	18%	18%	18%	9%	22%
Aandeel professioneel geldtransport	100%	40%	40%	40%	40%

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. SBI 2008, CBS (2024a,b,c), Panteia (2021, 2023) en Betaalvereniging & DNB (2023).

Omvang van de kosten

De financiële kosten voor de horecasector door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. Per deelsector worden eerst de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging berekend. Bij het berekenen van de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging nemen we aan dat er eenmalig wordt geïnvesteerd in één kassa, één kluis en één valsgelddetector. Verder houden we rekening met doorlopende kosten voor extra backoffice-handelingen, geldverzekering, geldtransport, het afstorten van cash (bancaire kosten) en diefstal van cash. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende kostencomponenten in dit onderzoek. Deze kosten worden opgeschaald naar landelijk niveau door te vermenigvuldigen met het totale aantal cashless vestigingen in de deelsector. Tot slot worden de kosten voor alle deelsectoren bij elkaar opgeteld ter verkrijging van de kosten voor de gehele sector.

De uitkomsten van de hierboven beschreven berekeningen worden geschetst in Tabel 3.2. De eenmalige acceptatiekosten voor de horecasector bedragen 7,2 miljoen euro. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van 7,4 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in de investering in kluisen. Voor de jaarlijkse kosten zijn extra backofficekosten en geldtransport van grote invloed. Tabel B.1 geeft een volledig overzicht van de geschatte kosten per deelsector voor iedere eenmalige kostencomponent, en Tabel B.2 voor iedere jaarlijkse kostencomponent.

Tabel 3.2 Acceptatiekosten vooral hoog voor eetgelegenheden wegens groot aantal cashless vestigingen

Deelsector	Eenmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Hotels e.d.	€ 810.320	€ 1.102.636
Overige logiesverstrekking	€ 638.400	€ 662.946
Restaurants, cafetaria's e.d.	€ 4.229.120	€ 4.246.969
Kantines en catering	€ 1.329.196	€ 1.265.806
Cafés	€ 148.960	€ 151.473
Totaal	€ 7.155.996	€ 7.429.830

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve aspecten

Bij invoering van de acceptatieplicht verwacht brancheorganisatie KHN enige weerstand van de 3,5% cashless ondernemers op het gebied van veiligheid, maar vooral ook vanwege hogere kosten voor geldverwerking in combinatie met verminderd gemak. Ter bevordering van de veiligheid biedt KHN gratis overvalpreventietrainingen aan voor horecaondernemers en -medewerkers.

3.2 Openbaar vervoer

Beschrijving van de sector

Vanwege het grote gezamenlijke marktaandeel van NS en Arriva beperken we ons in wat betreft het treinvervoer tot deze twee treinvervoerders. In verband met veiligheid zijn openbaarvervoerbedrijven niet of nauwelijks meer bereid om contant geld te accepteren binnen vervoersmiddelen. Het geringe aandeel cash in de omzet heeft hierop geen stimulerende werking. Kaartverkoopautomaten (KVA's) met cash functionaliteit behoren tot de mogelijke oplossingen. Ook wordt nagedacht over het opzetten van een landelijk netwerk van winkels waar men met contant geld een kaartje kan kopen of reissaldo kan opladen.

KVA's worden al jaren ingezet in het openbaar vervoer maar accepteren niet altijd contant geld. Overwegingen die hierbij meespelen zijn de meerprijs voor KVA's met cash functionaliteit, hogere onderhoudskosten en verhoogd risico op inbraakpogingen, vandalisme en storingen. Om dezelfde redenen is betalen met briefgeld bij sommige typen KVA's niet mogelijk. Op basis van een interview met geldverwerkingsbedrijf Brink's schatten we de jaarlijkse cash omzet anno 2024 in het openbaar vervoer op gemiddeld 21 duizend euro per KVA met cash functionaliteit.

De financiële kosten voor treinvervoer, tram- en metrovervoer en bussen door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. De sector wordt opgesplitst in drie deelsectoren: treinvervoer, tram- en metrovervoer, en busvervoer. Per deelsector worden de acceptatiekosten berekend op basis van het aantal KVA's waarin een cash functionaliteit moet worden ingebouwd. Bij busvervoer is geen sprake van een KVA, wel van een kassa waarmee de buschauffeur kan afrekenen. Daarnaast zijn er doorlopende kosten die we inschatten op basis van de kosten voor een geldverzekering, het geldtransport en de bancaire kosten van het afstorten van cash.

We beschouwen drie scenario's voor treinvervoer, tram- en metrovervoer. In het eerste scenario is het voldoende als het op elk treinstation mogelijk is om de treinreis contant te betalen via een automaat en bij alle betaalpunten in het tram- en metrovervoer. Er moet dan minstens één KVA zijn op elk treinstation waar contant kan worden betaald. In het tweede scenario moeten alle KVA's worden aangepast op elk treinstations. Voor het tram- en metrovervoer is de situatie hetzelfde als in scenario 1.. In het derde scenario moeten er op elk treinstation minstens één KVA zijn waar met contant geld én briefgeld kan worden betaald en moet in het tram- en metrovervoer bij alle betaalpunten in het tram- en metrovervoer betalen met contant geld én briefgeld mogelijk zijn.

Tabel 3.3 Sectorale kenmerken van het openbaar vervoer

Kenmerk \ Deelsector	Treinvervoer	Tram- en metrovervoer	Bussen
Aantal betaalpunten	1000	800	8700
Aantal aan te passen betaalpunten	70 stations waar reis niet contant kan worden betaald bij KVA	800	8700
Aantal stations	400		
Jaarlijkse cash omzet per KVA (gemiddeld)	€ 21.000	€ 21.000	€ 7500

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. interviews met NS, Arriva, GVB en Brink's.

Kosten treinvervoer, tram- en metrovervoer en busvervoer scenario 1 - beperkt aantal KVAs aanpassen

Het huidige beleid van NS is dat op ieder station ten minste één KVA met cash functionaliteit moet staan.⁷ KVAs van Arriva hebben geen cash functionaliteit, waardoor op circa 70 stations een Arriva-treinreis niet contant kan worden betaald.⁸ We nemen in dit scenario aan dat het volstaat als op ieder van de 70 bovengenoemde treinstations één van de reeds aanwezige KVA's van Arriva wordt aangepast.

Voor tram- en metrovervoer schatten we het landelijk aantal KVA's zonder cash functionaliteit op 800. Deze schatting is gebaseerd op cijfers van GVB. Dit openbaarvervoerbedrijf heeft circa 116 KVA's zonder cash functionaliteit. Rekenend met een GVB-marktaandeel van 15% geeft dit aanleiding tot de bovengenoemde landelijke schatting.⁹ Voor tram- en metrovervoer gaan we ervan uit dat bij invoering van de acceptatieplicht de bovengenoemde 800 KVA's moeten worden aangepast.

Als contant geld in bussen moet worden geaccepteerd komen er kosten bij voor het inbouwen van deze betaalmogelijkheid in ongeveer 8,7 duizend bussen.¹⁰ We gaan er vanuit dat in al deze bussen een betaalpunt moet worden ingebouwd. De kosten hiervan zijn lager dan een KVA. Daarnaast rekenen we met 200 centrale verzamelpunten voor het contant geld uit bussen en 0,04 extra fte per ophaalpunt voor het verwerken van de contante geldstroom.

Bij het berekenen van de acceptatiekosten nemen we aan dat er eenmalig wordt geïnvesteerd in het inbouwen van een cash functionaliteit in de bovengenoemde KVA's. Verder houden we rekening met doorlopende kosten voor extra onderhoud van de KVA's, geldverzekering, professioneel geldtransport en de bancaire kosten van het afstorten van cash. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende algemene kostencomponenten in dit onderzoek.

⁷ Hier kunnen reizigers met muntgeld een treinkaartje kopen of saldo op een OV-chipkaart laden. Betalen met briefgeld kan alleen in de OV Service & Tickets winkels. NS heeft 19 winkels op 18 locaties (Amsterdam Centraal heeft 2 winkels).

⁸ Arriva-reizigers die contant willen betalen kunnen terecht bij NS-KVA's met cash functionaliteit, Arriva-servicepunten en OV Service & Tickets winkels. Op ca. 70 stations waar Arriva treinvervoer aanbiedt zijn deze voorzieningen niet aanwezig. Deze stations behoren tot de regionale delen van het spoornet waar NS geen vervoer (en dus ook geen kaartverkoop) aanbiedt. De openingstijden van de servicepunten en -winkels zijn veelal beperkt tot kantooruren.

⁹ Het marktaandeel van GVB is gebaseerd op het aandeel OV-reizigerskilometers in 2022 dat op naam staat van dit openbaarvervoerbedrijf. Het totale aantal van 800 KVA's is berekend door 116 te delen door 0,15 en af te ronden op honderdtallen.

¹⁰ <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/verkeer-en-vervoer/vervoermiddelen-en-infrastructuur/bussen>

De uitkomsten zijn weergegeven in Tabel 3.4. De totale eenmalige acceptatiekosten voor openbaar zijn afgerond 13,1 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in het aanpassen van KVA's. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van afgerond 2,8 miljoen euro. Voor de jaarlijkse kosten zijn de onderhoudskosten van grote invloed. Zie appendix B voor een meer gedetailleerde beschrijving van de uitkomsten.

Tabel 3.4 **Additionele kosten treinvervoer en tram- en metrovervoer in scenario 1**

Deelsector	Eenmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Treinvervoer	€ 700.000	€ 114.275
Tram- en metrovervoer	€ 8.000.000	€ 1.293.040
Busvervoer	€ 4.350.000	€ 1.426.750
Totaal	€ 13.050.000	€ 2.834.065

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kosten treinvervoer, tram- en metrovervoer en busvervoer scenario 2 - alle KVAs aanpassen

In dit scenario dienen alle KVA's op treinstations en tram- en metrostations te worden aangepast. Op alle ca. 400 treinstations in Nederland staan KVA's. We gaan ervanuit dat het in totaal ongeveer 1000 KVA's betreft en dat op elk treinstation minstens één punt is waar contant betaald kan worden. Dat betekent dat er 600 KVA's extra moeten worden aangepast ten opzichte van scenario 1. Voor de onderhoudskosten gaan we ervanuit dat alle KVA's moeten worden onderhouden.

De uitkomsten zijn weergegeven in Tabel 3.5 De totale eenmalige acceptatiekosten voor treinvervoer en tram- en metrovervoer zijn 18,4 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in het aanpassen van KVA's. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van afgerond 3,4 miljoen euro. Voor de jaarlijkse kosten zijn de onderhoudskosten van grote invloed. Zie appendix B voor een meer gedetailleerde beschrijving van de uitkomsten.

Tabel 3.5 **Additionele kosten treinvervoer en tram- en metrovervoer in scenario 2**

Deelsector	Eenmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Treinvervoer	€ 6.000.000	€ 697.275
Tram- en metrovervoer	€ 8.000.000	€ 1.293.040
Busvervoer	€ 4.350.000	€ 1.426.750
Totaal	€ 18.350.000	€ 3.417.065

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kosten treinvervoer, tram- en metrovervoer en busvervoer scenario 3 - alle KVAs ook briefgeld

In dit scenario moeten KVA's naast muntgeld ook briefgeld accepteren komen er voor het openbaar vervoer kosten bij voor het aanpassen ten minste één KVA per station en voor alle KVAs in het tram- en metrovervoer. Het aantal

KVAs dat moet worden aangepast is dus gelijk aan scenario 1. We nemen aan dat de kosten voor het inbouwen van een betaalmogelijkheid met briefgeld 5 duizend euro zijn per KVA.

De uitkomsten zijn weergegeven in Tabel 3.6 De totale eenmalige acceptatiekosten voor treinvervoer en tram- en metrovervoer zijn 17,4 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in het aanpassen van KVA's. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van afgerond 2,8 miljoen euro. Voor de jaarlijkse kosten zijn de onderhoudskosten van grote invloed. Zie appendix B voor een meer gedetailleerde beschrijving van de uitkomsten.

Tabel 3.6 Additionele kosten treinvervoer en tram- en metrovervoer in scenario 3

Deelsector	Eenmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Treinvervoer	€ 1.050.000	€ 114.275
Tram- en metrovervoer	€ 12.000.000	€ 1.293.040
Busvervoer	€ 4.350.000	€ 1.426.750
Totaal	€ 17.400.000	€ 2.834.065

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve aspecten

Sinds 2016 is de acceptatie van contant geld in het openbaar vervoer om veiligheidsredenen sterk verminderd. Zo wordt contant geld in bussen en trams niet meer geaccepteerd. Voor de Amsterdamse vervoerder GVB was de aanleiding hiervoor een serie overvallen op buschauffeurs in de stad. Trams van vervoermaatschappij HTM in Den Haag vormen een uitzondering op de regel. In deze trams kunnen reizigers al jaren contant betalen bij betaalautomaten die in de trams zijn ingebouwd. Ondanks de verminderde acceptatie van cash komt uit interviews naar voren dat openbaarvervoerbedrijven het van belang vinden dat mensen in een kwetsbare positie een vervoersbewijs met contant geld kunnen kopen of opwaarderen. Ook voelen ze de verantwoordelijkheid om de cash-doelgroep te blijven dienen ter waarborging van anonimiteit van reizigers. De gesproken vervoerders zijn daarnaast van mening dat invoering van de acceptatieplicht haaks staat op de ontwikkelingen rondom OVpay. Deze ontwikkelingen zijn gericht op het vereenvoudigen van in- en uitchecken in het openbaar vervoer en zouden op den duur juist kunnen leiden tot (gedeeltelijke) verwijdering van KVA's omdat de noodzaak afneemt om cash betaling te faciliteren.

3.3 Detailhandel

Beschrijving van de sector

De Standaard Bedrijfsindeling 2008 splitst de detailhandel op in negen deelsectoren. Twee van deze deelsectoren worden hier buiten beschouwing gelaten: *benzinstations* worden apart beschreven in Sectie 3.4 en *detailhandel niet via winkel of markt* valt naar alle waarschijnlijkheid buiten de scope van de acceptatieplicht. De zeven deelsectoren die overblijven worden hier in beschouwing genomen:

- Supermarkten, warenhuizen en dergelijke winkels met een algemeen assortiment
- Gespecialiseerde winkels in voedings- en genotmiddelen
- Winkels in consumenten-elektronica
- Winkels in overige huishoudelijke artikelen
- Winkels in lectuur, sport- en kampeer- en recreatie-artikelen

- Winkels in overige artikelen
- Markthandel

Tabel 3.7 geeft voor alle deelsectoren een overzicht van de kenmerken die relevant zijn voor dit onderzoek. De inhoud van de tabel wordt hieronder nader toegelicht.

Het landelijk aantal vestigingen⁴ per deelsector is gebaseerd op voorlopige CBS-gegevens over 1 januari 2024. Het aandeel vestigingen dat cashless is volgt uit niet volledig gepubliceerd onderzoek van Panteia (2023): de weigeringsgraad van contant geld is 1,0% voor grootschalige detailhandel, 2,4% voor kleinschalige detailhandel en 6,9% voor ambulante handel. De jaarlijkse omzet omstreeks 2024 benaderen we met CBS-gegevens over 2022. Het aandeel cash in de omzet baseren we op enquête-onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023) met 23.399 respondenten uit verschillende sectoren: het aandeel cash in de omzet (in waarde) is 8% voor wonen, tuin en DHZ, 9% voor detailhandel non-food, 14% voor supermarkten, 25% voor voedings- en genotmiddelen en 41% voor straatverkoop. Tot slot is het aandeel vestigingen dat gebruik maakt van professioneel geldtransport gebaseerd op enquêteresultaten van Panteia (2021).⁶

Tabel 3.7 Sectorale kenmerken van de detailhandel

Kenmerk \ Deelsector	Supermarkten en warenhuizen	Winkels in voedingsmiddelen	Winkels in consumenten-elektronica	Winkels in overige huishoudwaren	Winkels in recreatieartikelen	Winkels in overige artikelen	Markthandel
SBI-code	471	472	474	475	476	477	478
Aantal vestigingen in NL	8.410	13.275	2.950	13.940	7.405	39.575	9.685
Aandeel vestigingen cashless	1,0%	2,4%	1,0%	1,0%	2,4%	2,4%	6,9%
Jaarlijkse omzet	€ 48,31 mld.	€ 6,78 mld.	€ 3,91 mld.	€ 18,02 mld.	€ 5,99 mld.	€ 31,88 mld.	€ 1,69 mld.
Aandeel omzet cash	14%	25%	9%	8%	9%	9%	41%
Aandeel professioneel geldtransport	100%	40%	100%	100%	40%	40%	0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. SBI 2008, CBS (2024a,b), Panteia (2021, 2023) en Betaalvereniging & DNB (2023).

Omvang van de kosten

De financiële kosten voor de retailsector door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. Per deelsector worden eerst de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging berekend. Bij het berekenen van de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging nemen we aan dat er eenmalig wordt geïnvesteerd in één kassa, één kluis en één valsgelddetector. Verder houden we rekening met doorlopende kosten voor extra backoffice-handelingen, geldverzekering, geldtransport, het afstorten van cash (bancaire kosten) en diefstal van cash. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende kostencomponenten in dit onderzoek. Deze kosten worden opgeschaald naar landelijk niveau door te vermenigvuldigen met het totale aantal cashless vestigingen in de deelsector. Tot slot worden de kosten voor alle deelsectoren bij elkaar opgeteld ter verkrijging van de kosten voor de gehele sector.

De uitkomsten van de hierboven beschreven berekeningen worden geschetst in Tabel 3.8. De eenmalige acceptatiekosten voor de retailsector bedragen 7,6 miljoen euro. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van 7,6 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in de investering in kluizen. Voor de jaarlijkse kosten zijn extra backofficekosten en geldtransport van grote invloed. Tabel B.9 geeft een volledig overzicht van de geschatte kosten per deelsector voor iedere eenmalige kostencomponent, en Tabel B.10 voor iedere jaarlijkse kostencomponent.

Tabel 3.8 Acceptatiekosten detailhandel variëren per deelsector wegens verschillen in kenmerken

Deelsector	Eenmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Supermarkten en warenhuizen	€ 269.120	€ 505.254
Winkels in voedingsmiddelen	€ 1.019.520	€ 1.066.685
Winkels in consumentenelektronica	€ 94.400	€ 124.691
Winkels in overige huishoudwaren	€ 446.080	€ 583.495
Winkels in recreatieartikelen	€ 568.704	€ 569.658
Winkels in overige artikelen	€ 3.039.360	€ 3.043.817
Markthandel	€ 2.138.448	€ 1.738.767
Totaal	€ 7.575.632	€ 7.632.367

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve aspecten

Uit interviews blijkt dat in de detailhandel jaarlijks enkele tientallen medewerkers uitvallen wegens psychologische schade door één of meerdere overvallen. Vooral tabakszaken en kiosken worden vaak getroffen. Kosten voor bijvoorbeeld EMDR-therapie ter behandeling van PTSS-klachten worden in de regel vergoed door de werkgever of een brancheorganisatie. Deze emotionele en financiële kosten zijn moeilijk te kwantificeren maar kunnen voor een onderneming hoog oplopen. Voor veel ondernemers speelt veiligheid daarom een grote rol. Cashless ondernemers die zich onveilig voelen bij het accepteren van contant geld zullen geneigd zijn om meer (preventieve) maatregelen te nemen dan hierboven wordt beschreven. Denk bijvoorbeeld aan betere sloten, camera's en alarmsystemen. Bovendien experimenteren steeds meer winkels met slimme kluizen die automatisch een signaal sturen wanneer ze moeten worden geledigd – dat wil zeggen, wanneer een bepaalde drempelwaarde aan contant geld is bereikt. Storingen en bottlenecks in de infrastructuur voor het storten en transporteren van contant geld brengen ook veiligheidsrisico's met zich mee. Invoering van de acceptatieplicht vereist mogelijk additionele investeringen in de bestaande infrastructuur om deze minder kwetsbaar te maken.

Verder komt uit interviews naar voren dat invoering van de acceptatieplicht voor cashless ondernemers ook consequenties heeft op het gebied van werkbaarheid. Er moet een apart cashboek worden bijgehouden, interne procedures moeten worden ingevoerd om diefstal van cash door medewerkers te voorkomen (het vier-ogen principe), werktijden worden langer omdat de kas aan het einde van de dag moet worden opgemaakt, en er moeten veiligheidstrainingen voor personeel worden georganiseerd. Daarnaast zullen sommige verkopers te maken krijgen met het feit dat ze bij contante aankopen boven de 10 duizend euro een cliëntenonderzoek moeten doen in het kader van de Europese anti-witwasverordening (AMLR). Tot slot zijn veel ondernemers daar waar nauwelijks werd betaald met contant geld overgestapt op een (soms onbemand) pin-only beleid, met de nodige verbouwingen en

reorganisatie van dien. Dergelijke ondernemers moeten bij invoering van de acceptatieplicht hun bedrijfsmodel volledig herzien. De kosten hiervan zijn groot maar moeilijk te kwantificeren.

3.4 Tankstations en laadpalen

Beschrijving van de sector

In 2023 telt Nederland 4.131 tankstations. Hiervan is 56% onbemand en cashloos, wat neerkomt op circa 2.313 vestigingen. De overige tankstations zijn bemand, accepteren contant geld en verkopen vaak ook voedings- en genotmiddelen. Voor bemande vestigingen verandert er weinig of niets bij invoering van de acceptatieplicht. Daarnaast beschouwen we de gevolgen voor de publieke laadinfrastructuur voor elektrische voertuigen. De kosten voor de EV-laadsector die invoering van de acceptatieplicht met zich mee brengt.

Uit enquête-onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023) met 23.399 respondenten uit verschillende sectoren blijkt dat de omzet van tankstations voor 13% bestaat uit cash. Corrigerend voor het feit dat 56% van tankstations cashless zijn, bestaat bij benadering 30% van de omzet uit cash voor vestigingen die cash accepteren. Tankstations behaalden in 2022 een totale omzet van 12,94 miljard euro. Voor bemande vestigingen bestond ongeveer de helft van de winst uit verkoop van voedings- en genotmiddelen. Op basis van deze gegevens schatten we de totale jaarlijkse omzet omstreeks 2024 voor onbemande tankstations op 5,03 miljard euro. Wegens de grote bedragen die omgaan in deze sector wordt er in dit onderzoek vanuit gegaan dat alle tankstations die contant geld accepteren gebruik maken van professioneel geldtransport.

Tabel 3.9 Sectorale kenmerken van (onbemande) tankstations en laadpalen

Kenmerk	Waarde
Aantal onbemande tankstations in NL	2.313
Aandeel onbemande tankstations cashless	100%
Jaarlijkse omzet onbemande tankstations	€ 5,03 mld.
Aandeel omzet cash bij acceptatie	30%
Aandeel professioneel geldtransport bij acceptatie	100%
Aantal publieke laadpalen	106.000

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. mijn.bovag.nl, Betaalvereniging & DNB (2023), www.mobilityenergy.com en Panteia (2021)

Onbemande tankstations

Het is onduidelijk of contant betalen bij onbemande tankstations op een veilige en verantwoorde manier mogelijk is. Hieronder wordt in meer detail op dit vraagstuk ingegaan. Om toch een kwantitatieve uitspraak te kunnen doen over deze sector worden de acceptatiekosten geraamd voor het scenario dat op ieder cashless tankstation een centrale betaalzuil met cash functionaliteit wordt geplaatst. Naast deze eenmalige investering houden we rekening met doorlopende kosten voor extra onderhoud, geldverzekering, professioneel geldtransport en het afstorten van cash (bancaire kosten). Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende kostencomponenten in dit onderzoek.

De uitkomst van de berekening wordt geschetst in Tabel 3.10. De eenmalige acceptatiekosten voor onbemande tankstations bedragen 81,0 miljoen euro. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van 12,6 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in de investering in betaalzuilen. Voor de jaarlijkse kosten zijn extra onderhoud en professioneel geldtransport van grote invloed. Tabel B.11 geeft een volledig overzicht van de geschatte kosten voor iedere eenmalige kostencomponent, en Tabel B.12 voor iedere jaarlijkse kostencomponent.

Tabel 3.10 Betaalzuilen met cash functionaliteit vergen enorme investering

Deelsector	Enmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Onbemande tankstations	€ 80.955.000	€ 12.598.099

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Publieke laadpalen

De financiële kosten voor de publieke laadpalen door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. In augustus 2024 telde Nederland ruim 106 duizend publieke laadpalen.¹¹ Verreweg de meeste laadpalen in de openbare ruimte vereisen een laadpas. De mogelijkheid tot contant betalen is er niet (of bij hoge uitzondering). Tabel 3.11 laat de geschatte acceptatiekosten zien voor het opladen van elektrische voertuigen. Onder de aannahme dat het 5 duizend euro kost om een cash functionaliteit in een publieke laadpaal in te bouwen, en dat alle publieke laadpalen bij acceptatieplicht deze functionaliteit moeten hebben, bedragen de totale kosten hiervoor ruim 531 miljoen euro. Als de doorlopende kosten voor maandelijkse lediging en extra onderhoud aan de laadpalen vaststellen op 100 euro per paal per jaar¹², resulteert dit in een jaarlijks bedrag van 10,6 miljoen euro.

Publieke laadpalen hebben overigens een beperkte laadsnelheid en zijn daardoor relatief compact van omvang. Om deze reden is het mogelijk geen optie om een kluis- en betaalsysteem in de laadpaal in te bouwen. Het zou dus kunnen dat publieke laadpalen bij acceptatieplicht volledig moeten worden vervangen, waardoor de kosten nog hoger kunnen uitvallen.

Tabel 3.11 Kosten voor contante betaalmogelijkheid in publieke laadpalen

Deelsector	Enmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
EV-laadsector	€ 531.300.000.	€ 10.600.000

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve kosten

Bij veel pomphouders is betalen met contant geld mogelijk. Daarnaast is een deel van de tankstations in het afgelopen decennium onbemand en cashless geworden vanwege technologische ontwikkelingen die het mogelijk hebben gemaakt om met uitsluitend mobiele apparatuur snel en gemakkelijk brandstof af te rekenen.

Bij onbemande tankstations steek je je pinpas, tankpas of creditcard in de betaalterminal en wordt er een bedrag van maximaal 200 euro gereserveerd. Deze tijdelijke reservering zorgt ervoor dat je tot dit bedrag kunt tanken. Het

¹¹ <https://agendalaadinfrastructuur.nl/monitoring+2021/monitoring+landelijk/default.aspx>

¹² De kengetallen voor onderhoud en leging op basis van tabel 2.1 vinden we voor parkeerautomaten en laadpalen op straat te hoog (dat zou ongeveer 1500 euro per paal per jaar). Als we er vanuit gaan dat laadpalen per buurt gegroepeerd kunnen worden geleegd omdat ze relatief dicht bij elkaar liggen, verwachten we veel lagere kosten. We gaan uit van een factor 15.

niet-getankte deel van het gereserveerde bedrag wordt na het tanken weer vrijgegeven op je rekening. Dit reserveringssysteem wordt in het buitenland ook gebruikt voor contante betalingen, maar brengt wel veiligheidsrisico's met zich mee en vergt extra capaciteit bij waardetransporteurs. In de bovenstaande berekening wordt ervan uitgegaan dat er een onbemande betaaloplossing kan worden gevonden in de vorm van een centrale betaalzuil, maar de praktische haalbaarheid hiervan is onderwerp van discussie. Bij invoering van de acceptatieplicht moeten eigenaren van cashless tankstations mogelijk overgaan op een bemand bedrijfsmodel. De kosten hiervan zijn groot maar moeilijk te kwantificeren.

Voor laadpalen die zich in de publieke ruimte bevinden, is de verwachting dat bij contant betalen er een kans is op beschadiging door pogingen tot diefstal. Hoe groot deze kans is, is moeilijk vast te stellen, maar dit kan wel in aanzienlijke schade resulteren.

3.5 Amusement

Beschrijving van de sector

In dit onderzoek worden de volgende secties van de Standaard Bedrijfsindeling 2008 gerekend tot de sector amusement:

- Bioscopen
- Theaters, schouwburgen en evenementhallen
- Musea, kunstgalerieën en -expositieruimten
- Dieren- en plantentuinen; natuurbehoud
- Pret- en themaparken; kermisattracties
- Overige ontspanning en recreatie (rest)
- Sauna's, solarium, baden e.d.

Tabel 3.12 geeft voor al deze deelsectoren een overzicht van de kenmerken die relevant zijn voor dit onderzoek. De inhoud van de tabel wordt hieronder nader toegelicht.

Het landelijk aantal vestigingen⁴ per deelsector is gebaseerd op voorlopige CBS-gegevens over 1 januari 2024. Het aandeel vestigingen dat cashless is volgt uit onderzoek dat Locatus eind 2023 in opdracht van DNB heeft uitgevoerd¹³ en niet volledig gepubliceerd onderzoek van Panteia (2023). De jaarlijkse omzet omstreeks 2024 hebben we (ruw) geschat op basis van openbare bronnen zoals jaarverslagen, nieuwsberichten en cijfers van brancheorganisaties en CBS. Het aandeel cash in de omzet volgt uit enquête-onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023). Voor de sector amusement wordt 19% cash in de omzet gerapporteerd. Tot slot is het aandeel vestigingen dat gebruik maakt van professioneel geldtransport gebaseerd op enquêteresultaten van Panteia (2021).⁶

¹³ Locatus heeft de weigeringsgraad van contant geld in kaart gebracht door bij ruim 5.100 winkels, dienstverleners en marktkramen te inventariseren hoe vaak er pin-only bordjes worden ingezet.

Tabel 3.12 Sectorale kenmerken van amusement

Kenmerk \ Deelsector	Bioscopen	Theaters en evenementenhallen	Musea en expositieruimten	Dierentuinen en natuurbehoud	Pret- en themaparken; kermis	Overige recreatie	Sauna's, solaria, baden e.d.
SBI-code	5914	9004	9102	9104	9321	9329	9604
Aantal vestigingen in NL	230	405	1.645	670	1.335	10.420	4.930
Aandeel vestigingen cashless	27%	9,2%	9,2%	9,2%	9,2%	9,2%	9,2%
Jaarlijkse omzet	€ 0,34 mld.	€ 0,74 mld.	€ 0,62 mld.	€ 0,15 mld.	€ 0,98 mld.	€ 1,04 mld.	€ 0,41 mld.
Aandeel omzet cash	19%	19%	19%	19%	19%	19%	19%
Aandeel professioneel geldtransport	100%	100%	40%	40%	100%	40%	40%

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. SBI 2008, CBS (2024a), www.dnb.nl, Panteia (2021, 2023) en Betaalvereniging & DNB (2023).

Omvang van de kosten

De financiële kosten voor de sector amusement door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. Per deelsector worden eerst de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging berekend. Bij het berekenen van de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging nemen we aan dat er eenmalig wordt geïnvesteerd in één kassa, één kluis en één valsgelddetector. Verder houden we rekening met doorlopende kosten voor extra backoffice-handelingen, geldverzekering, geldtransport, het afstorten van cash (bancaire kosten) en diefstal van cash. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende kostencomponenten in dit onderzoek. Deze kosten worden opgeschaald naar landelijk niveau door te vermenigvuldigen met het totale aantal cashless vestigingen in de deelsector. Tot slot worden de kosten voor alle deelsectoren bij elkaar opgeteld ter verkrijging van de kosten voor de gehele sector.

De uitkomsten van de hierboven beschreven berekeningen worden geschetst in Tabel 3.13. De eenmalige acceptatiekosten voor de sector amusement bedragen 5,9 miljoen euro. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van 6,0 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in de investering in kluisen. Voor de jaarlijkse kosten zijn extra backofficekosten en geldtransport van grote invloed. Tabel B.13 geeft een volledig overzicht van de geschatte kosten per deelsector voor iedere eenmalige kostencomponent, en Tabel B.14 voor iedere jaarlijkse kostencomponent.

Tabel 3.13 Acceptatiekosten hoogst voor deelsectoren met veel (cashless) vestigingen

Deelsector	Eenmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Bioscopen	€ 198.720,00	€ 288.335,30
Theaters en evenementenhallen	€ 119.232,00	€ 179.519,42
Musea en expositieruimten	€ 484.288,00	€ 484.503,36

Dierentuinen en natuurbehoud	€ 197.248,00	€ 192.736,42
Pret- en themaparken; kermis	€ 393.024,00	€ 525.418,11
Overige recreatie	€ 3.067.648,00	€ 2.938.816,87
Sauna's, solaria, baden e.d.	€ 1.451.392,00	€ 1.386.757,02
Totaal	€ 5.911.552	€ 5.996.087

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve aspecten

Veiligheid, snelheid van betalingen, en tijd- en geldbesparing (in de backoffice) worden door bedrijven in de sector genoemd als redenen om over te stappen op pin-only. In (film)theaters, musea en dierentuinen wordt veel gewerkt met vrijwilligers, ook bij het overzien van cashless betalingen. Bij invoering van de acceptatieplicht zullen vrijwilligers worden vervangen door ingehuurd personeel voor het aannemen en verwerken van contant geld. Dit heeft maatschappelijke gevolgen die niet goed kwantificeerbaar zijn, en gaat gepaard met hogere personele en administratieve kosten die niet zijn meegenomen in de bovenstaande berekening.

3.6 Gemeenten

Beschrijving van de sector

In dit onderzoek worden de volgende deelsectoren van gemeenten in beschouwing genomen:

- Locaties Burgerzaken
- Milieustraten
- Bibliotheken
- Buurthuizen
- Sportaccommodaties

Tabel 3.14 geeft voor alle deelsectoren een overzicht van de kenmerken die relevant zijn voor dit onderzoek. De inhoud van de tabel wordt hieronder nader toegelicht.

Het landelijk aantal vestigingen per deelsector is gebaseerd op verscheidene openbare bronnen.¹⁴ Het aantal locaties Burgerzaken wordt geschat op twee per gemeente, wat met 342 gemeenten neerkomt op 684 locaties in Nederland. Het aandeel vestigingen dat cashless is volgt uit onderzoek dat Locatus eind 2023 in opdracht van DNB heeft uitgevoerd. In dat onderzoek wordt onder andere het gebruik van pin-only bordjes geïnventariseerd. Daaruit volgt voor bibliotheken een weigeringsgraad van 14%. Deze waarde gebruiken we ook voor afdelingen Burgerzaken en milieustraten. Voor buurthuizen en sportaccommodaties hanteren we de gemiddelde weigeringsgraad van 4%. De jaarlijkse omzet omstreeks 2024 hebben we (ruw) geschat op basis van verscheidene bronnen.¹⁵ Het aandeel cash in de omzet is gebaseerd op enquête-onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023). Dat onderzoek wijst uit dat de omzet in niet-detailhandel gemiddeld voor 21% bestaat uit cash. Verder is het aandeel vestigingen dat gebruik maakt van professioneel geldtransport gebaseerd op enquêteresultaten van

¹⁴ Tot deze bronnen behoren www.afvalgids.nl (aantal milieustraten in 2022), www.bibliotheeknetwerk.nl (aantal bibliotheekvestigingen in 2022), www.sociaalwerknederland.nl (aantal buurthuizen in 2022), www.cbs.nl (aantal gemeenten in 2023) en CBS (2024a, sectie 9311) (aantal sportaccommodaties in 2024).

¹⁵ Tot deze bronnen behoren www.bibliotheeknetwerk.nl (omzet bibliotheken in 2022), eigen aannames (gemiddelde jaarlijkse omzet van 100.000 euro per buurthuis en sportaccommodatie), CBS (2024b) (omzet milieustraten in 2022) en CBS (2024d) (begrote omzet locaties Burgerzaken in 2024).

Panteia (2021).⁶ Wegens de grote hoeveelheid betalingen en om veiligheidsredenen gaan we er voor locaties Burgerzaken en milieustraten vanuit dat alle vestigingen bij invoering van de acceptatieplicht investeren in een betaalzuil. Voor bibliotheken, buurthuizen en sportaccommodaties ligt deze betaaloplossing minder voor de hand. Daar gaan we uit van investering in een kassa, kluis en een valsgelddetector.

Tabel 3.14 Sectorale kenmerken van gemeenten

Kenmerk \ Deelsector	Locaties Burgerzaken	Milieustraten	Bibliotheken	Buurthuizen	Sportaccommodaties
Aantal vestigingen in NL	684	360	760	7.500	2.370
Aandeel vestigingen cashless	14%	14%	14%	4%	4%
Jaarlijkse omzet	€ 0,30 mld.	€ 0,50 mld.	€ 0,08 mld.	€ 0,75 mld.	€ 0,24 mld.
Aandeel omzet cash	21%	21%	21%	21%	21%
Aandeel professioneel geldtransport	100%	100%	40%	40%	40%
Aandeel cashless vestigingen neemt betaalzuil	100%	100%	0%	0%	0%

Bron: SEO Economisch onderzoek o.b.v. www.dnb.nl, Betaalvereniging & DNB (2023), Panteia (2021) en overige bronnen^{14,15}.

Omvang van de kosten

De financiële kosten voor gemeenten door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. Per deelsector worden eerst de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging berekend. Bij het berekenen van de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless bibliotheek, buurthuis of sportaccommodatie nemen we aan dat er eenmalig wordt geïnvesteerd in één kassa, één kluis en één valsgelddetector. Voor locaties Burgerzaken en milieustraten gaan we alleen uit van een eenmalige investering in een betaalzuil. Verder houden we rekening met doorlopende kosten voor extra backoffice-handelingen, geldverzekering, geldtransport, het afstorten van cash (bancaire kosten) en diefstal van cash. Voor locaties Burgerzaken en milieustraten komen hier onderhoudskosten bij voor de betaalzuil. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende kostencomponenten in dit onderzoek. Deze kosten worden opgeschaald naar landelijk niveau door te vermenigvuldigen met het totale aantal cashless vestigingen in de deelsector. Tot slot worden de kosten voor alle deelsectoren bij elkaar opgeteld ter verkrijging van de kosten voor de gehele sector.

De uitkomsten van de hierboven beschreven berekeningen worden geschetst in Tabel 3.15. De eenmalige acceptatiekosten voor gemeenten bedragen 6,7 miljoen euro. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van 2,2 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in de investering in kluisen en betaalzuilen. Voor de jaarlijkse kosten zijn extra backofficekosten en geldtransport van grote invloed. Tabel B.15 geeft een volledig overzicht van de geschatte kosten per deelsector voor iedere eenmalige kostencomponent, en Tabel B.16 voor iedere jaarlijkse kostencomponent.

Tabel 3.15 Betaalzuilen bij locaties Burgerzaken en milieustraten vergen grote investering

Deelsector	Enmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Locaties Burgerzaken	€ 3.351.600,00	€ 388.432,80
Milieustraten	€ 1.764.000,00	€ 230.588,84
Bibliotheken	€ 340.480,00	€ 326.871,83
Buurthuizen	€ 960.000,00	€ 921.243,16
Sportaccommodaties	€ 303.360,00	€ 291.112,84
Totaal	€ 6.719.440	€ 2.158.249

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve aspecten

Redenen om contante betaling bij gemeentelijke voorzieningen mogelijk te maken zijn het toegankelijke karakter en het privacy aspect van contant geld. Vooral mensen met een lage digitale vaardigheid en burgers die financieel moeilijk rondkomen maken in de praktijk gebruik van deze betaalwijze. Het accepteren van contant geld gaat echter ook gepaard met risico's voor de persoonlijke veiligheid en verminderde efficiëntie. Bij gemeentewerven en milieustraten is de verwachting dat wachttijden en -rijen langer worden. Daarnaast vergt het verwerken van contant geld tijd en capaciteit die ergens anders vandaan moet komen. Bij zwembaden kan dit bijvoorbeeld ten koste gaan van het aantal zwembaden of leiden tot inperking van de openingstijden wegens gebrek aan toezicht. Verder hebben burgers vaak persoonlijke begeleiding nodig bij het betalen bij een betaalzuil (voor bijvoorbeeld een paspoort of rijbewijs). Hierdoor loopt de werkdruk op en ontstaat er behoefte aan extra personeel. Uit interviews komt naar voren dat het voor milieustraten logisch en voordelig is om een betaalzuil te plaatsen vanwege de grote hoeveelheid bezoekers, de grote hoeveelheid contant geld en het daarmee samenhangende veiligheids- en diefstalaspect. Bovendien liggen milieustraten vaak op afgelegen locaties. Met het plaatsen van een betaalzuil kan ook een verbouwing gemoeid gaan, waardoor de kosten hoger uitvallen dan in de bovenstaande berekeningen. Bij sportaccommodaties met digitale verhuursystemen moeten bij invoering van de acceptatieplicht ook de nodige aanpassingen worden gemaakt.

3.7 Parkeren

Beschrijving van de sector

In ongeveer 1 op de 3 gemeenten in Nederland is parkeren op straat niet gratis. Veel gemeenten hebben contante betaling voor parkeren uitgefaseerd of zijn daar mee bezig. Zo zijn veel parkeerautomaten met cash functionaliteit in de afgelopen jaren vervangen door cashless automaten. Redenen hiervoor zijn dat cashless automaten niet hoeven te worden bijgevuld met wisselgeld, niet hoeven te worden geledigd en minder gevoelig zijn voor vandalisme. Bovendien ervaren gemeenten dat er steeds minder contant wordt betaald voor parkeren. Coöperatie ParkeerService, een organisatie die 13 gemeenten ontzorgt op het gebied van parkeren, meldt dat het aandeel cash in de omzet is teruggelopen naar 2% in waarde. Een van de voornaamste aanleidingen is dat betaalapps de nieuwe standaard zijn vanwege het grote betalingsgemak. Deze apps sluiten naadloos aan op het systeem van kentekensparkeren dat onder andere mogelijk is gemaakt door de digitaliseringsslag van gemeenten. Verder trekken mensen die toch liever bij een parkeerautomaat betalen in toenemende mate hun pinpas, en worden parkeervergunningen doorgaans betaald via iDeal.

In parkeergarages en -terreinen wordt cash ook uitgefaseerd. De nieuwe standaard is dat het kenteken automatisch wordt gescand bij het binnenrijden, en dat de slagboom bij het uitrijden automatisch opent wanneer men heeft betaald via een app of bij een betaalzuil. Betaalzuilen met cash functionaliteit worden ook uitgefaseerd maar komen toch op veel plekken nog voor. Op basis van verscheidene bronnen schatten we het landelijk aantal parkeergarages en -terreinen op 656.¹⁶ Gebaseerd op het contante betalingsbeleid van Q-Park en onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023) wordt het aandeel cash in de omzet op 7,5% geschat op locaties waar contant kan worden betaald.¹⁷ Tot slot wordt de jaarlijkse omzet per locatie omstreeks 2024 geschat op ca. 130 duizend euro op basis van jaarverslagen van Q-Park. Voor de gehele deelsector betekent dit een jaarlijkse omzet van ca. 85,3 miljoen euro. Het aandeel vestigingen dat cashless is en het aandeel professioneel geldtransport bij acceptatie van contant geld zijn eigen aannames. Deze cijfers zijn samengevat in de onderstaande tabel.

Tabel 3.16 Sectorale kenmerken van parkeren

Kenmerk	Waarde
Aantal parkeergarages en -terreinen in NL	656
Aandeel vestigingen cashless	60%
Jaarlijkse omzet	€ 85,3 mln.
Aandeel omzet cash bij acceptatie	7,5%
Aandeel professioneel geldtransport bij acceptatie	100%
Aantal parkeerautomaten	9.000
Percentage cashless parkeerautomaten	67%

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. verscheidene bronnen^{16,17} en Betaalvereniging & DNB (2023).

Parkeergarages en -terreinen

De financiële kosten voor de parkeergarages en -terreinen door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. We gaan ervan uit dat per cashless parkeergarage of -terrein één betaalzuil met cash functionaliteit wordt geplaatst. Als deze functionaliteit in een bestaande betaalzuil kan worden ingebouwd, vallen de kosten lager uit dan in onze berekening. Naast de eenmalige investering in betaalzuilen houden we rekening met doorlopende kosten voor extra onderhoud, geldverzekering, professioneel geldtransport en het afstorten van cash (bancaire kosten). Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende kostencomponenten in dit onderzoek.

De uitkomsten van de hierboven beschreven berekening wordt geschetst in Tabel 3.17. De eenmalige acceptatiekosten voor de parkeersektor bedragen 13,8 miljoen euro. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van 0,8 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in de investering in betaalzuilen. Voor de jaarlijkse kosten zijn extra onderhoud en professioneel geldtransport van grote invloed. Tabel B.17 geeft een volledig overzicht van de geschatte kosten voor iedere eenmalige kostencomponent, en Tabel B.18 voor iedere jaarlijkse kostencomponent.

¹⁶ Tot deze bronnen behoren www.q-park.nl (Q-Park, 454 parkeerfaciliteiten), www.mobiliteitsplatform.nl (Interparking, 127 parkeervoorzieningen) en www.apcoa.nl (APCOA Parking, 75 parkeergarages).

¹⁷ In een nieuwsbericht van 22 augustus 2022 op www.antoniusziekenhuis.nl wordt vermeld dat Q-park cashless betalen invoert op parkeerlocaties waar minder dan 10% van de betalingen contant plaatsvindt. Verder wijst het onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023) uit dat het aandeel cash betalingen in waarde lager uitvalt dan in aantal.

Tabel 3.17 Betaalzuilen met cash functionaliteit vergen aanzienlijke investering

Deelsector	Enmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Betaalde parkeergarages/-terreinen	€ 13.776.000,00	€ 828.286,77

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Parkeren op straat

De financiële kosten voor parkeren op straat door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. In ongeveer 1 op de 3 gemeenten in Nederland is parkeren op straat niet overal gratis. Dat komt neer op circa 114 gemeenten. Gebaseerd op openbare gegevens van een aantal gemeenten met betaald parkeren wordt het aantal benodigde parkeerautomaten als aandeel van het aantal inwoners ruw geschat op 0,15% (1 parkeerautomaat per 667 inwoners). Aangenomen dat in de bovengenoemde 114 gemeenten ongeveer een derde van de Nederlandse populatie woont, gaat het om 6 miljoen inwoners en dus 9 duizend parkeerautomaten. Onder de aanname dat deze automaten er al staan en dat een derde een cash functionaliteit heeft, betekent dit dat er in 6 duizend bestaande parkeerautomaten een cash functionaliteit moet worden ingebouwd. Gebaseerd op interviews worden de kosten hiervoor ingeschat op 5 duizend euro per parkeerautomaat. In totaal komt dit neer op een geraamd bedrag van 30 miljoen euro voor het aanpassen van parkeerautomaten. Als de doorlopende kosten voor maandelijks lediging en extra onderhoud aan de parkeerautomaten vaststellen op 100 euro per paal per jaar¹⁸, resulteert dit in een jaarlijks bedrag van 600 duizend euro.

Tabel 3.18 Additionele kostencomponent voor contante betaalmogelijkheid in parkeerautomaten op straat

Deelsector	Enmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
parkeerautomaten op straat	€ 30.000.000	€ 600.000

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve aspecten

Invoering van de acceptatieplicht zou voor de parkeersector botsen met de hierboven beschreven ontwikkelingen richting digitaal betalen voor parkeren die in de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Gemeenten en exploitanten van parkeergarages zien dat veel mensen de cash betaalmogelijkheid bij parkeerautomaten niet gebruiken. Gemeenten vermelden dat ruim 75% van parkeerders betaalt met een parkeerapp, en ook in parkeergarages wordt betaling via een app steeds meer de standaard. Door muntgeld slijten en vervuilen onderdelen sneller, zijn er vaker storingen en is er risico op inbraak. Het repareren van de automaten kost veel geld. Dat vervalt als er geen geld meer in de automaten zit. Dergelijke overwegingen hebben een grote rol gespeeld in de digitaliseringsslag in de parkeersector, en zouden veel weerstand oproepen bij gemeenten en parkeerexploitanten wanneer het accepteren van contant geld wordt verplicht.

Voor contante betaalmogelijkheid in parkeerautomaten op straat die zich in de publieke ruimte bevinden, is de verwachting dat er een kans is op beschadiging door pogingen tot diefstal. Hoe groot deze kans is, is moeilijk vast te stellen, maar dit kan wel in aanzienlijke schade resulteren.

¹⁸ De kengetallen voor onderhoud en leging op basis van tabel 2.1 vinden we voor parkeerautomaten en laadpalen op straat te hoog (dat zou ongeveer 1500 euro per paal per jaar). Als we er vanuit gaan dat parkeerautomaten per buurt gegroepeerd kunnen worden geleegd omdat ze relatief dicht bij elkaar liggen, verwachten we veel lagere kosten. We gaan uit van een factor 15.

3.8 Gezondheidszorg

Beschrijving van de sector

In dit onderzoek worden de volgende deelsectoren van de gezondheidszorg in beschouwing genomen:

- Ziekenhuizen
- Huisartsenpraktijken
- Fysiotherapiepraktijken
- Tandartsenpraktijken
- GGZ-instellingen

Tabel 3.19 geeft voor al deze deelsectoren een overzicht van de kenmerken die relevant zijn voor dit onderzoek. De inhoud van de tabel wordt hieronder nader toegelicht.

Voor het landelijk aantal vestigingen wordt het aantal organisaties gehanteerd dat is aangesloten bij Zorgkaart Nederland. Wat betreft de acceptatie van contant geld wordt voor de gehele sector een cash-weigeringsgraad van 4% gehanteerd. Dit is de gemiddelde weigeringsgraad uit onderzoek dat Locatus eind 2023 in opdracht van DNB heeft uitgevoerd. De jaarlijkse omzet omstreeks 2024 is benaderd met voorlopige CBS-gegevens over 2021 en 2022. Het aandeel van 7% aan cash in de omzet is gebaseerd op enquête-onderzoek van de Betaalvereniging & DNB (2023). Over meerdere sectoren is 7% de laagste waarde die in het bovengenoemde onderzoek naar voren komt. Hiermee blijven we aan de voorzichtige kant.¹⁹ Het aandeel vestigingen dat gebruik maakt van professioneel geldtransport is gebaseerd op enquêteresultaten van Panteia (2021).⁶ Wegens de grote hoeveelheid betalingen en om veiligheidsredenen gaan we er voor ziekenhuizen vanuit dat alle vestigingen bij invoering van de acceptatieplicht investeren in een betaalzuil. Voor praktijken en GGZ-instellingen ligt deze betaaloplossing minder voor de hand. Daar gaan we uit van investering in een kassa, kluis en een valsgelddetector.

Tabel 3.19 Sectorale kenmerken van de gezondheidszorg

Kenmerk ¥ Deelsector	Ziekenhuizen	Huisartsen praktijken	Fysiotherapie praktijken	Tandartsen praktijken	GGZ-instellingen
Aantal vestigingen in NL	306	4.792	9.907	4.589	2.110
Aandeel vestigingen cashless	4%	4%	4%	4%	4%
Jaarlijkse omzet	€ 28,73 mld.	€ 3,56 mld.	€ 1,72 mld.	€ 3,52 mld.	€ 0,95 mld.
Aandeel omzet cash	7%	7%	7%	7%	7%
Aandeel professioneel geldtransport	100%	40%	40%	40%	40%
Aandeel cashless vestigingen neemt betaalzuil	100%	0%	0%	0%	0%

Bron: SEO Economisch Onderzoek o.b.v. www.zorgkaartnederland.nl/overzicht/organisatietypes (geraadpleegd op 30 augustus 2024), www.dnb.nl, CBS (2023, 2024e), Betaalvereniging & DNB (2023) en Panteia (2021).

¹⁹ We berekenen bijvoorbeeld de bancaire kosten die een voormalig cashless onderneming bij invoering van de acceptatieplicht moet gaan betalen voor het afstorten van contant geld. Bij een laag aandeel cash in de omzet vallen deze kosten lager uit.

Omvang van de kosten

De financiële kosten voor de gezondheidszorg door invoering van de acceptatieplicht worden als volgt geraamd. Per deelsector worden eerst de acceptatiekosten voor een gemiddelde cashless vestiging berekend. Bij het berekenen van de acceptatiekosten voor een gemiddelde praktijk of GGZ-instelling nemen we aan dat er eenmalig wordt geïnvesteerd in één kassa, één kluis en één valsgelddetector. Voor ziekenhuizen gaan we alleen uit van een eenmalige investering in een betaalzuil. Verder houden we rekening met doorlopende kosten voor extra backoffice-handelingen, geldverzekering, geldtransport, het afstorten van cash (bancaire kosten) en diefstal van cash. Voor ziekenhuizen komen hier onderhoudskosten bij voor de betaalzuil. Tabel 2.1 geeft een overzicht van alle verschillende kostencomponenten in dit onderzoek. Deze kosten worden opgeschaald naar landelijk niveau door te vermenigvuldigen met het totale aantal cashless vestigingen in de deelsector. Tot slot worden de kosten voor alle deelsectoren bij elkaar opgeteld ter verkrijging van de kosten voor de gehele sector.

De uitkomsten van de hierboven beschreven berekeningen worden geschetst in Tabel 3.20. De eenmalige acceptatiekosten voor de gezondheidszorg bedragen 3,2 miljoen euro. Daarbovenop komen jaarlijkse acceptatiekosten van 2,9 miljoen euro. De hoogte van de eenmalige kosten zit hem vooral in de investering in kluisen. Voor de jaarlijkse kosten zijn extra backofficekosten en geldtransport van grote invloed. Tabel B.19 geeft een volledig overzicht van de geschatte kosten per deelsector voor iedere eenmalige kostencomponent, en Tabel B.20 voor iedere jaarlijkse kostencomponent.

Tabel 3.20 Acceptatiekosten hoogst voor fysiotherapiepraktijken wegens groot aantal (cashless) vestigingen

Deelsector	Eenmalige acceptatiekosten	Jaarlijkse acceptatiekosten
Ziekenhuizen	€ 428.400	€ 267.398
Huisartsenpraktijken	€ 613.376	€ 604.093
Fysiotherapiepraktijken	€ 1.268.096	€ 1.207.749
Tandartsenpraktijken	€ 587.392	€ 579.244
GGZ-instellingen	€ 270.080	€ 261.447
Totaal	€ 3.167.344	€ 2.919.931

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Kwalitatieve aspecten

De impact van de acceptatieplicht van contant geld op de gezondheidszorg is moeilijk te kwantificeren. Enerzijds staat de keuzevrijheid in de wijze van betalen in deze essentiële sector hoog in het vaandel, anderzijds komt de acceptatie van contant geld steeds meer in het geding omdat contante betalingen in afnemende mate aan de orde zijn. Het Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (2022) heeft de nadrukkelijke verwachting jegens instellingen en bedrijven in en om de gezondheidszorg dat zij contant geld blijven accepteren als zij directe betaling verlangen, tenzij wettelijk anders is bepaald. Contant geld speelt bijvoorbeeld een belangrijke rol in de zorgverlening aan illegalen. Zo blijkt uit enquête-onderzoek van NIVEL dat sommige huisartsen alleen illegale patiënten helpen (bij niet-acute klachten) als ze contant kunnen afrekenen (Veenema et al., 2009). Dit in verband met verhoogd risico op wanbetaling. In het kader van keuzevrijheid is het vanaf 1 juli 2022 voor alle ondernemingen in de gezondheidszorg overigens ook verplicht om klanten ten minste één elektronisch betaalmiddel aan te bieden. Doel hiervan is om betalingen te vergemakkelijken, veiliger te maken en bij te dragen aan fraudebestrijding. Om deze redenen hebben sommige ondernemingen dan ook een sterke voorkeur voor elektronisch betalen. Uit onderzoek van DNB blijkt

bijvoorbeeld dat 16% van apotheken in 2023 pin-only zijn.²⁰ Ouderenbond ANBO vindt dit onacceptabel omdat niet alle ouderen met de pinpas kunnen of willen betalen.²¹ Apothekersorganisatie KNMP constateert echter dat contante betalingen in de apotheek steeds minder vaak aan de orde zijn.²² Enerzijds omdat veel afrekeningen via de zorgverzekeraar lopen, anderzijds omdat patiënten minder vaak met contant geld willen betalen. De KNMP stelt ook vast dat de veiligheid van het apotheekteam wordt bevorderd indien er geen of weinig cash geld aanwezig is in de apotheek.

²⁰ Conform de Standaard Bedrijfsindeling 2008 worden apotheken in dit onderzoek gerekend tot de sector detailhandel (deelsector: winkels in overige artikelen).

²¹ <https://www.anbo.nl/nieuws/apothekers-moeten-contant-geld-accepteren-vindt-anbo>

²² <https://www.knmp.nl/standpunten-knmp/knmp-standpunt-contant-betalen>

4 Moeilijk kwantificeerbare kosten

Een aantal kosten van de verplichting om contant geld te accepteren zijn moeilijk te kwantificeren. Dat betekent niet dat die kosten verwaarloosbaar zijn. We benoemen ze hier voor de volledigheid: veiligheid, gezondheid, preventie en additionele investeringen in de infrastructuur. De eerste drie aspecten zijn aan elkaar gerelateerd omdat een toe- of afname van criminaliteit of van fraude gerelateerd aan contant geld effecten heeft op de gezondheid van medewerkers, en dat preventieve maatregelen kosten met zich meebrengen. Het vierde aspect heeft ermee te maken dat een breder gebruik van de infrastructuur voor contant geld om investeringen in die infrastructuur zal vragen.

4.1 Fraude

Als er meer contante betaalpunten zijn, neemt ook de kans op fraude toe. Medewerkers kunnen bijvoorbeeld proberen om contant geld buiten de geregistreerde kasstromen te houden. Hoewel het om relatief kleine bedragen per fraudegeval gaat ten opzichte van andere vormen van fraude (bijvoorbeeld gerelateerd aan elektronisch betalen), neemt door de toename van het aantal contante betaalpunten de omvang en de kans op fraude waarschijnlijk toe. Het is echter moeilijk om de totale omvang te kwantificeren. We hebben geen onderzoek kunnen vinden dat handvatten geeft om de kans op fraude met contant geld vast te stellen per locatie waar contant betalen mogelijk is. Wel ligt het voor de hand dat het aantal fraudegevallen zal schalen met het aantal punten waar contant betalen mogelijk is en waar een menselijke factor speelt die toegang heeft tot het contante geld. Bij laadpalen of betaalautomaten zal dit dus niet spelen, maar vooral bij kassa's en (niet-geautomatiseerde) verzamel- en verwerkingspunten voor contant geld.

4.2 Veiligheid

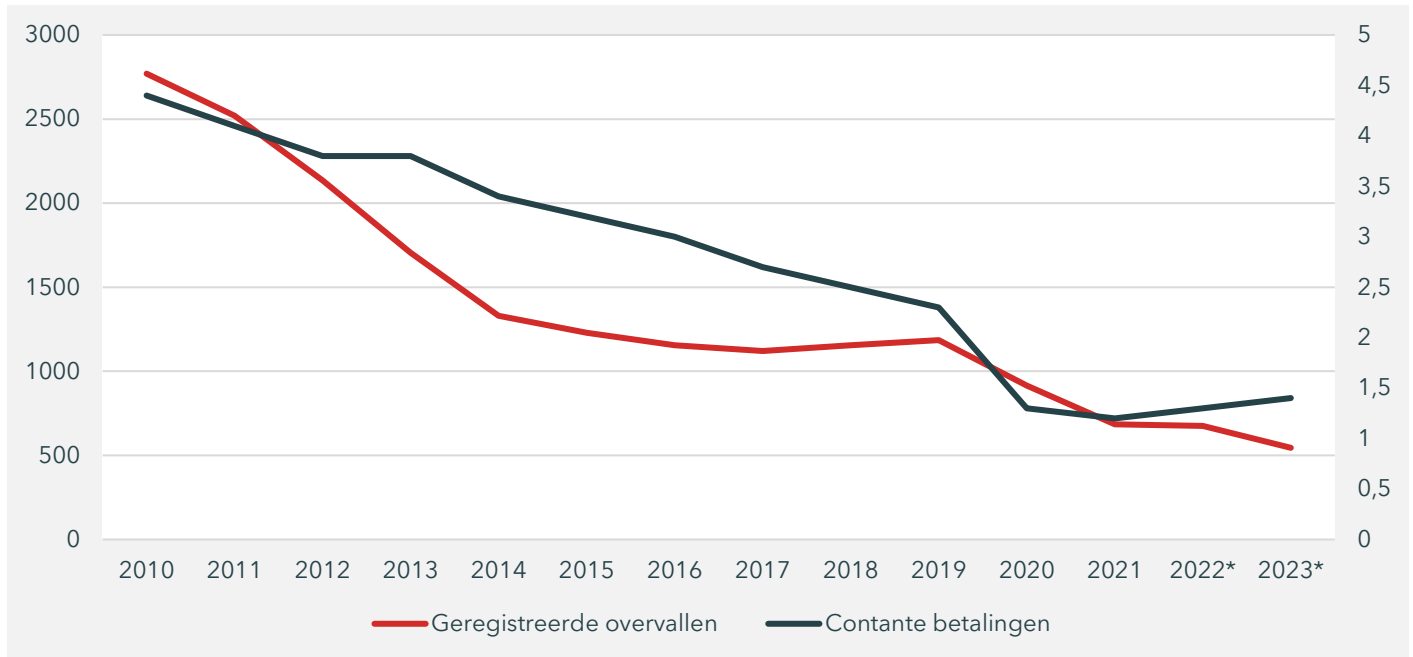
Er is een relatie tussen het gebruik van contant geld en het aantal overvallen. De sterke daling van het aantal geregistreerde overvallen sinds 2010 valt samen met de afname van het gebruik van contant geld. Figuur 4.1 laat een correlatie van 0,9 zien tussen het aantal geregistreerde overvallen en het gebruik van contante betalingen. Een artikel over het onderwerp uit 2022 stelt: 'Die afname kwam ook voor de politie enigszins onverwachts, hoewel er "al wel een tijdje een verschuiving" is, zegt Jos van der Stap, nationaal coördinator overvallen bij de politie. Het succes bij een overval is tegenwoordig vaak beperkt, zegt Van der Stap. "Want er is steeds minder contant geld."²³.

Hoewel correlatie geen causaal effect impliceert, laat empirisch onderzoek in een niet-Nederlandse context wel overtuigend zien dat er een relatie is tussen de aanwezigheid van contante betaalmiddelen in een samenleving en de mate waarin criminele activiteiten voorkomen die gericht zijn op het verwerven van dat contant geld, denk aan overvallen.²⁴ De relatie is dus wel plausibel, maar de precieze relatie is onbekend.

²³ Zie <https://nos.nl/artikel/2501545-fors-minder-overvallen-dan-vorig-jaar-want-minder-contant-geld>

²⁴ Zie bijvoorbeeld <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/00036846.2023.2288066> (China), <https://www.journals.uchicago.edu/doi/full/10.1086/721910> (Uruguay), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0304393221001239> (Mexico) <https://www.journals.uchicago.edu/doi/full/10.1086/693745> (VS), <https://www.journals.uchicago.edu/doi/full/10.1086/693745> (Cross-country), <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0167624514000432?via%3Dihub> (Cross-country)

Figuur 4.1 De correlatie tussen het aantal geregistreerde overvallen en het gebruik van contante betalingen.

Bron: Betalen aan de kassa en [StatLine - Geregistreerde diefstallen; diefstallen en verdachten, regio \(cbs.nl\)](#)

Ook zijn de precieze kosten die gepaard gaan met veiligheid lastig te kwantificeren. Wat betreft de kosten in termen van veiligheid van de verplichting om contant geld te accepteren, kunnen we onderscheid maken tussen verschillende typen kosten. Er zijn de kosten van preventieve maatregelen en de directe kosten van criminaliteit en fraude. De preventieve maatregelen die tot doel hebben om criminaliteit of fraude te voorkomen zijn tot op zekere hoogte kwantificeerbaar, maar moeilijk in te schatten. Deze kosten zijn meegenomen door bijvoorbeeld de kosten van ombouwen van locaties of het inzetten van meer medewerkers. Daarnaast zijn er meer directe kosten van criminele activiteiten en fraude, zoals materiele schade in de vorm van schade aan apparatuur, financiële schade in de vorm van buit gemaakt geld, en sociaal-emotionele schade als gevolg van de psychologische schade bij medewerkers die bijvoorbeeld kan leiden tot uitval.

Tabel 4.1 Typen kosten gerelateerd aan criminaliteit en fraude van contant betalen

	Preventie	Materiele schade	Financiële schade	Sociaal-emotionele schade
Criminaliteit	Ombouw locaties, inzet extra medewerkers, camera's	Opeengebroken apparatuur, schade aan gebouwen	Buitgemaakt geld, uitval medewerkers	Psychologische schade overvallen medewerkers
Fraude	Controles, protocollen, camera's	n.v.t.	Buitgemaakt geld, onbetaalde dienstverlening	Vertrouwen tussen medewerkers geschaad

Bron: SEO economisch onderzoek

Sommige van deze kosten zijn beter te kwantificeren dan andere, dit geldt voor de materiële schade en de financiële schade. De kosten van preventieve maatregelen zijn moeilijker in te schatten omdat onduidelijk is hoeveel

preventieve maatregelen instellingen en ondernemingen daadwerkelijk nemen. De sociaal-emotionele schade is het moeilijkst in te schatten omdat hier weinig directe maatstaven voor beschikbaar zijn.

4.3 Gezondheid

Gezondheid is met name relevant in relatie tot veiligheid. Uit de interviews komt naar voren dat aspecten die te maken hebben met ziekte als gevolg van het (intensiever) werken met contant geld, bijvoorbeeld vanwege allergieën of door besmetting met virussen, in de praktijk nauwelijks een rol spelen.

Uit de gevoerde gesprekken komt naar voren dat medewerkers het werken met contant geld als onveilig ervaren, in het bijzonder wanneer dit gebeurt op locaties waar het gepercipieerde risico op criminaliteit hoog is. Denk daarbij aan bepaalde wijken in gemeentes, locaties op relatief onbewoonde plekken of situaties waarbij er direct contact is met klanten laat op de avond in de afwezigheid van ander mensen (klanten of medewerkers). Werknemers kunnen stress ervaren door het werken met contant geld omdat ze bang zijn om overvallen te worden. Werknemers kunnen ook negatieve gevolgen ervaren van daadwerkelijke overvallen. Zo werd in de interviews benoemd dat medewerkers die meer dan één keer een overval hebben ervaren daar langdurig last van kunnen ondervinden en dat dit voor zowel de werkgever als de werknemer zelf gepaard kan gaan met aanzienlijke kosten, door uitval of trajecten waarbij medewerkers ondersteund worden in het omgaan met de ervaringen.

Er is een beperkte wetenschappelijke literatuur beschikbaar die onderzoek doet naar de sociaal-emotionele schade die het gevolg is van overvallen. Deze literatuur is gefragmenteerd en kijkt vaak naar kleine groepen, zoals bankmedewerkers of medewerkers van een specifiek type onderneming zoals apotheken etc. Een onderzoek van Setti et al. (2018) in Italië onder juweliers en tabakswinkels laat bijvoorbeeld zien dat dat slachtoffers van diefstallen en overvallen een hogere werkdruk ervaren, meer psycho-fysieke klachten hebben en een grotere neiging laten zien om sociale steun te zoeken in vergelijking met hun niet-getroffen tegenhangers. Andere studies, voornamelijk naar bankovervallen hebben laten zien dat een overval een traumatiserende ervaring kan zijn voor werknemers, die kan leiden tot de ontwikkeling van mentale gezondheidsproblemen, zoals psychologische nood, depressie, en posttraumatische stresssymptomen (Van der Velden e.a., 1992; Kamphuis en Emmelkamp, 1998; Hansen en Elklit, 2014a,b; Hansen et al., 2014). Dit kan er weer toe leiden tot een daling van de werktevredenheid (Giorgi et al., 2015b), verminderde arbeidsproductiviteit (Zatzick et al., 2008), en een grotere vraag naar medische en mentale gezondheidszorg (Van der Velden e.a., 1992; Mucci e.a., 2015)

4.4 Preventie

Werken met contant geld gaat gepaard met risico's op overvallen. Daarnaast bestaat er een risico op fraude door medewerkers. Dit vraagt om preventieve maatregelen. Deze maatregelen kunnen de vorm nemen van aangescherpte processen, maar ook van expliciete veiligheidsmaatregelen. Het doel van dit rapport is niet om een complete lijst aan aangescherpte processen en veiligheidsmaatregelen te geven. In de interviews komt wel naar voren dat het herinvoeren van de mogelijkheid tot contante betalingen tot extra investeringen in preventieve maatregelen zal leiden. Enkele aspecten die in de interviews aan de orde kwamen zijn:

- Op het vlak van aangescherpte processen
 - Aangescherpte protocollen voor het beheer van contant geld
 - Vier-ogen principe bij het verwerken van de kassa
 - Extra controles om fraude te voorkomen

-
- Op het vlak van veiligheidsmaatregelen om de veiligheid en het gevoel van veiligheid te vergroten
 - Het aanbrengen van camera's op de werkplek of in de omgeving
 - Extra bemensing zodat er geen personen alleen aanwezig zijn als contant geld nog niet is afgestort
 - Fysieke aanpassingen in de werkomgeving

De kosten hiervan zijn moeilijk om in te schatten, omdat de mate waarin er extra geïnvesteerd zal worden in preventieve maatregelen samenhangt met de preventieve maatregelen die in ondernemingen, organisaties en instellingen reeds aanwezig zijn, met de perceptie van de mate het risico's voor medewerkers toenemen, en de behoefte van medewerkers zelf aan additionele maatregelen. Ook is er grote variatie in het type investeringen.

4.5 Investeringen in betaalinfrastructuur

Als meer ondernemingen contant geld gaan accepteren kan dit ertoe leiden dat er investeringen nodig zijn in de achterliggende infrastructuur die het betalen met contant geld mogelijk maakt. Denk daarbij onder meer aan vervoer om het geld op te halen, frequentie van ophaalmomenten, het aantal mensen dat nodig is om deze activiteiten uit te voeren. Het is moeilijk te voorspellen hoe zich dit zal ontwikkelen. Als de hoeveelheid contante betalingen niet toeneemt, zal het effect op de infrastructuur er vooral op neer komen dat dezelfde hoeveelheid contant geld met meer bewegingen moet worden opgehaald. Hierdoor neemt de efficiëntie van de infrastructuur voor contant geld af. Hierbij kunnen nieuwe ontwikkelingen in de betaalinfrastructuur zoals automaten waarmee contante betalingen mogelijk zijn zoals die bij sommige supermarkten inmiddels te vinden zijn een belangrijke rol spelen.

5 Impact invoering acceptatieplicht op marktpartijen

In het kader van dit onderzoek heeft SEO in opdracht van Betaalvereniging Nederland en in samenwerking met De Nederlandsche Bank een online groepsdiscussie georganiseerd. Deze vond plaats in september 2024 en had als doel om inzichten op te halen van verschillende (markt)partijen over de impact die invoering van de acceptatieplicht van contant geld op hun zou hebben. Ter aanvulling van het kwantitatieve kostenonderzoek lag de nadruk van de discussie op kwalitatieve aspecten. Bij de groepsdiscussie stonden de volgende vragen centraal:

1. Wat zijn voor jullie redenen om betalen met contant geld wel of niet mogelijk te maken?
2. Zien jullie de invoering van de acceptatieplicht van contant geld die de wetgeving regelt als een probleem? Zo ja, waarom?
3. Welke hulp verwachten jullie nodig te hebben om aan de acceptatieplicht te voldoen? Onder welke randvoorwaarden kunnen jullie aan de acceptatieplicht voldoen?
4. Welke voordelen verwachten jullie van invoering van de acceptatieplicht voor jullie bedrijf of instelling en voor de maatschappij als geheel? Weegt dit op tegen de lasten voor jullie?

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de deelnemende partijen. De rest van dit hoofdstuk geeft een overzicht van de vragen die aan de deelnemers zijn gesteld en de respons die daaruit is voortgekomen.

Tabel 5.1 Deelnemers groepsdiscussie

Sector	Deelnemer(s)
Tankstations	Drive Nederland, BP, Ototol
Amusement	Pathé, Artis
Openbaar vervoer	Arriva, GVB
Horeca	Koninklijke Horeca Nederland
Detailhandel	Raad Nederlandse Detailhandel
Overig	Brink's (waardetransport), VNO-NCW/MKB-Nederland (ondernemingsorganisatie)

Bron: SEO economisch onderzoek

5.2 Redenen contant betalen wel of niet mogelijk

In de discussie komt een aantal redenen naar voren om betalen met contant geld wel mogelijk te maken:

- Er is een doelgroep met een legitieme voorkeur voor betalen met contant geld. Bijvoorbeeld mensen die onder bewind staan, moeite hebben met elektronisch betalen of anoniem willen blijven. Voor de kwetsbare groepen moet het mogelijk blijven om contant te kunnen betalen.
- Ondernemingen accepteren graag contant geld om de klant te bedienen.
- Voor bepaalde ondernemingen is contant geld een significant deel van de omzet.
- Bij pinstoringen is het handig als er een contante betaalmogelijkheid is om op terug te kunnen vallen.

Ook wordt een aantal redenen genoemd om betalen met contant geld niet mogelijk te maken:

- Contant geld brengt veiligheidsrisico's met zich mee, zowel voor personeel als voor klanten en de maatschappij. Innovatieve betaaloplossingen zoals een gesloten kassasysteem nemen deze risico's niet altijd weg. Waar cash is, zijn er overvallen. En waar geen cash is, zijn er ook veel minder overvallen, merken ondernemers op.
- Door klanten wordt er weinig gebruik gemaakt van de contante betaalmogelijkheid, en wanneer deze mogelijkheid niet wordt aangeboden zijn er weinig klachten.
- Het faciliteren van contante betalingen zorgt voor langere werktijden. Bijvoorbeeld omdat kassa's aan het einde van de dag moeten worden opgemaakt. Voor sommige ondernemingen scheelt dit op drukke dagen zeker 20 à 30 minuten per medewerker.
- Het faciliteren en verwerken van contante betalingen is duur. Voor sommige ondernemingen zijn de kosten voor contante betalingen 6 keer hoger dan voor pinbetalingen. Hoe kleiner het aandeel cash in de omzet, hoe hoger de relatieve kosten. Deze kosten mogen niet (deels) aan de klant worden doorgerekend. Ook benoemen ondernemers zelf dat ze beperkte onderhandelingsruimte bij waardetransportbedrijven hebben, wat ook een heel klein aantal aanbieders betreft.
- De veiligheidsrisico's die gepaard gaan met het accepteren van contant geld bemoeilijken de werving van personeel in een al krappe arbeidsmarkt.
- Het accepteren van contant geld kan ten koste van de servicekwaliteit gaan, onder andere vanwege langere rijen en het beter kunnen inspelen op aankopen die vooraf (online) plaatsvinden.
- Onbemande verkooppunten waar contant geld wordt geaccepteerd kunnen onderhevig zijn aan vandalisme. Bij cashless betaalautomaten komt dit minder voor.

Samengevat

De consensus van de discussie is dat de geringe behoefte vanuit klanten om met contant geld te betalen niet (altijd) opweegt tegen de veiligheidsrisico's en kosten die contant geld met zich meebrengt. Aan de andere kant zien deelnemers het belang van oplossingen voor kwetsbare groepen die afhankelijk zijn van contant geld.

5.3 Invoering van de acceptatieplicht een probleem

Uit het gesprek komen de volgende problematische aspecten van invoering van de acceptatieplicht naar voren:

- Invoering van de acceptatieplicht is een inbreuk op de veiligheid van medewerkers. Dat geldt voor alle medewerkers die in aanraking komen met contant geld, in alle sectoren.
- Bij invoering van de acceptatieplicht zullen bedrijven en organisaties veranderingen gaan doorvoeren die negatieve gevolgen kunnen hebben voor een grote groep mensen. Groter dan de kwetsbare groepen die door de acceptatieplicht geholpen zijn. Zo zouden openbaarvervoerbedrijven ter vermijding van de acceptatieplicht geneigd zijn om niet langer de mogelijkheid aan te bieden om een kaartje in de bus te kopen. Deze mogelijkheid zou dan ook verdwijnen voor reizigers die elektronisch willen betalen. Andere organisaties zijn bij invoering van de acceptatieplicht geneigd om alleen nog een online betaalmogelijkheid aan te bieden. Ook daar kunnen voor klanten nadelen aan verbonden zijn.
- Sommige medewerkers zullen naar verwachting weerstand ervaren tegen de acceptatieplicht. Dat bemoeilijkt zowel het vasthouden van medewerkers als het werven van nieuw personeel. Dat geldt in het bijzonder voor bedrijven en organisaties met jonge medewerkers en waar 's avonds of op afgelegen locaties kassa's moeten worden bemand, zeker als er niet meerdere werknemers tegelijk aanwezig zijn. In bepaalde sectoren kunnen (grootschalige) stakingen worden verwacht.
- Bedrijven met (veel) contant geld in de omzet hebben te maken met fraude door personeel. Bij invoering van de acceptatieplicht krijgen meer ondernemingen en instellingen hier mee te maken.

- De infrastructuur aan de afstortkant van contant geld staat al onder druk, en zal bij invoering van de acceptatieplicht nog verder onder druk komen te staan. Afstortautomaten zijn storingsgevoelig en brengen veiligheidsrisico's met zich mee. Van bedrijven in waardetransport is het de vraag of ze wel voldoende capaciteit hebben.
- Ondernemers en instellingen hebben in de afgelopen jaren geïnvesteerd in ontwikkelingen op het gebied van veiligheid, digitalisering en automatisering. Deze ontwikkelingen hingen veelal samen met het uitfaseren van de contante betaalmogelijkheid. De invoering van de acceptatieplicht zou betekenen dat veel van deze ontwikkelingen moeten worden teruggedraaid. Daardoor worden de gemaakte investeringen tenietgedaan en moeten er extra kosten worden gemaakt om "terug te gaan in de tijd", aldus enkele deelnemers.

Samengevat

Voor bedrijven en instellingen die graag contant geld accepteren zal invoering van de acceptatieplicht voor weinig problemen zorgen. Er zijn echter ook genoeg bedrijven en instellingen die hun klanten niet of in beperkte mate de mogelijkheid aanbieden om met contant geld te betalen. Dergelijke organisaties zijn cashless om een reden. Bij invoering van de acceptatieplicht zien zij problemen op het gebied van veiligheid (en daardoor werving) van medewerkers, een chartale infrastructuur die teveel onder druk staat, tenietgedane investeringen en fraude door personeel. Ook kan de acceptatieplicht leiden tot ontwikkelingen die nadelig zijn voor het grote publiek, zoals het verwijderen van fysieke verkooppunten zodat er geen contant geld hoeft te worden geaccepteerd.

5.4 Randvoorwaarden acceptatieplicht en verwachte hulp

Deelnemers noemen de volgende randvoorwaarden rondom invoering van de acceptatieplicht:

- Bij invoering van de acceptatieplicht is het belangrijk dat de overheid mee-investeert in de veiligheid van werknemers. Niet alleen in de meest kwetsbare sectoren, maar in alle sectoren.
- Het is belangrijk dat de overheid zich richt op de groep mensen die afhankelijk zijn van contant geld, bijvoorbeeld omdat ze niet met digitale middelen kunnen omgaan. Hoeveel worden zij geholpen met invoering van de acceptatieplicht, en staat dat in proportie met de bovengenoemde consequenties voor ondernemers, instellingen en de maatschappij? Welke alternatieve oplossingen zijn er om die mensen te helpen? Banken en bibliotheken investeren al in het digitaal vaardiger maken van hun klanten. Dergelijke initiatieven zijn van maatschappelijk belang en de overheid dient hier een rol in te spelen.
- De ruimte die bedrijven en instellingen krijgen in hoe ze invulling mogen geven aan de acceptatieplicht is van groot belang, alsmede de scope van de wetgeving. Is het nodig om een bedrijf te verplichten tot het accepteren van contant geld als er in de buurt een vergelijkbaar bedrijf is waar men terecht kan met cash? Gelden er andere criteria als er niet een vergelijkbaar bedrijf in de buurt is? Volstaat het als kaartjes voor het openbaar vervoer met contant geld kunnen worden betaald bij een goed gefaciliteerd, veilig en centraal distributiekanaal zoals een supermarktketen, maar niet bij iedere balie, automaat of voertuig? Is het voldoende om de bestaande cash kanalen in stand te houden of moeten er extra kanalen bijkomen? Er is begrip voor het feit dat er contante betaalmogelijkheden moeten zijn, maar op welke schaal is een belangrijke discussie.
- Het is belangrijk dat bedrijven en instellingen uit allerlei sectoren worden betrokken bij het vinden van oplossingen en een manier waarop de acceptatieplicht zonder al te veel problemen kan worden ingevoerd.
- Het helpt als innovatieve betaaloplossingen worden gepromoot door de overheid.

Samengevat

Het is essentieel dat er met bedrijven en instellingen wordt meegedacht hoe er op een uitvoerbare en proportionele wijze invulling kan worden gegeven aan de acceptatieplicht. Verder voelen bedrijven en instellingen zich geholpen

als de overheid mee-investeert in de veiligheid van werknemers, innovatieve betaaloplossingen en het digitaal vaardiger maken van kwetsbare groepen.

5.5 Voordelen invoering van de acceptatieplicht bedrijf en maatschappij

In het gesprek worden de volgende voordelen van invoering van de acceptatieplicht voor een bedrijf en voor de maatschappij genoemd:

- De voordelen zijn volgens de deelnemers zeer beperkt en verschillen per ondernemer. Ondernemers die grote voordelen ervaren voor zichzelf, bijvoorbeeld omdat er relatief veel met contant geld wordt betaald, zullen in het algemeen contant geld accepteren.
- Enkele deelnemers benoemen dat met name voor kwetsbare groepen het van belang is dat het betalen met contant geld mogelijk blijft, omdat zij soms moeite hebben met digitale betaalmogelijkheden of liever contant betalen.
- Ook benoemen enkele deelnemers dat zij het mogelijk maken van betalen met contant geld als een maatschappelijke plicht zien.
- Cash kan eventueel fungeren als terugvalmechanisme bij storingen. Gesprekspartners benoemen dat als er een storing in het pinsysteem is, de betaalautomaten in de buurt snel leeg zijn.

Samengevat

Gesprekspartners zien weinig voordelen aan een verplichting tot het accepteren van contant geld. Desgevraagd geven ze aan dat er voordelen kunnen zijn doordat kwetsbare groepen contact geld kunnen gebruiken en als terugvaloptie bij storingen.

Referenties

Betaalvereniging & DNB (2023). Betalen aan de kassa 2023.

CBS (2023). Praktijken van zorgverleners; financiën, SBI 2008 (gewijzigd op 19 september 2023).
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/84602NED/table>

CBS (2024a). Vestigingen van bedrijven; bedrijfstak, regio (gewijzigd op 29 april 2024).
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81578NED/table>

CBS (2024b). Bedrijfsleven; arbeids- en financiële gegevens, per branche, SBI 2008 (gewijzigd op 6 mei 2024).
<https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81156ned/table>

CBS (2024c). Horeca; omzetontwikkeling, 2015=100, 2005-2023 (gewijzigd op 29 mei 2024).
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83862NED/table>

CBS (2024d). Gemeentebegrotingen; baten en lasten naar regio en grootteklasse (gewijzigd op 18 maart 2024).
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83641NED/table>

CBS (2024e). Zorginstellingen; kerncijfers (gewijzigd op 26 april 2024).
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/83652NED/table>

CBS (2024f). Bedrijven; bedrijfstak (gewijzigd op 15 juli 2024).
<https://opendata.cbs.nl/#/CBS/nl/dataset/81589NED/table>

Giorgi, G., Perez, J. L., Montani, F., Courcy, F., and Arcangeli, G. (2015b). Distress and job satisfaction after robbery assaults: a longitudinal study. *Occup. Med.* 65, 290-295. doi: 10.1093/occmed/kqv051

Hansen, M., and Elklit, A. (2014a). "Who develops PTSD following bank robbery? A national cohort study," in *Banking: Performance, Challenges and Prospects for Development*, ed J. P. Simmons (New York, NY: Nova Publishers), 2562.

Hansen, M., and Elklit, A. (2014b). "Who develops post-traumatic stress symptoms following a bank robbery?" in *Banking: Performance, Challenges and Prospects for Development*, ed J. P. Simmons (Hauppauge, NY: Nova Science Publishers Incorporated), 25-62.

Hansen, M., Armour, C., Shevlin, M., and Elklit, A. (2014). Investigating the psychological impact of bank robbery: a cohort study. *J. Anxiety Disord.* 28, 454-459. doi: 10.1016/j.janxdis.2014.04.005

Kamphuis, J. H., and Emmelkamp, P. M. (1998). Crime-related trauma: psychological distress in victims of bank robbery. *J. Anxiety Disord.* 12, 99-208. doi: 10.1016/S0887-6185(98)00009-7

Maatschappelijk Overleg Betalingsverkeer (2022). Rapportage 2021.

- Mucci, N., Giorgi, G., Fiz Perez, J., Iavicoli, I., and Arcangeli, G. (2015). Predictors of trauma in bank employee robbery victims. *Neuropsychiatr. Dis. Treat.* 11, 2605-2612. doi: 10.2147/NDT.S88836
- Panteia (2020). Update inzake acceptatie van contant geld door toonbankinstellingen: Meting 2020.
- Panteia (2021). Kosten van het toonbankbetalingsverkeer in 2020.
- Setti Ilaria , van der Velden Peter G. , Sommovigo Valentina , Ferretti Maria S. , Giorgi Gabriele , O'Shea Deirdre , Argentero Piergiorgio (2018) Well-Being and Functioning at Work Following Thefts and Robberies: A Comparative Study, *Frontiers in Psychology*, volume 9,
- Van der Velden, P. G., van der Burg, S., van der Steinmetz, C. H. D., and van den Bout, J. (1992). Slachtoffers van Bankovervallen [Victim of Bank Robberies]. Houten, NL:Bohn Stafleu Van Loghem.
- Veenema, T., Wiegers, T., en Devillé, W. (2009). Toegankelijkheid van gezondheidszorg voor 'illegalen' in Nederland: een update. Utrecht: NIVEL, 2009.
- Zatzick, D., Jurkovich, G. J., Rivara, F. P., Wang, J., Fan, M. Y., Joesch, J., et al. (2008). A national US study of post-traumatic stress disorder, depression, and work and functional outcomes after hospitalization for traumatic injury. *Ann. Surg.* 248, 429-437. doi: 10.1097/SLA.0b013e318185a6b8

Bijlage A Geïnterviewde partijen

Voor dit onderzoek heeft SEO interviews gehouden met meerdere partijen uit verschillende sectoren. De interviews hebben bijgedragen aan de beeldvorming van de sector en zijn ingezet om relevante kosten(posten) in kaart te brengen, kwantitatieve resultaten te valideren en kwalitatieve aspecten te bespreken. Onderstaand een overzicht van alle geïnterviewde partijen.

Tabel A.1 Gesprekspartners voor dit onderzoek

Sector	Geïnterviewde partij(en)
Horeca	Koninklijke Horeca Nederland
Openbaar vervoer	NS, Arriva, GVB
Detailhandel	Raad Nederlandse Detailhandel, NSO Retail
Gemeenten	Gemeente Meierijstad, Gemeente Utrecht
Parkeren	Coöperatie ParkeerService
Overig/algemeen	Brink's, CCV, Betaalvereniging Nederland

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Bijlage B Kosten per deelsector en component

Bijlage B.1 Horeca

Tabel B.1 Eenmalige acceptatiekosten horeca per deelsector en kostencomponent

Deelsector	Kassa	Kluis	Valsgelddetector	Totale eenmalige acceptatiekosten
(x duizend euro)				
Hotels	89	696	25	810
Overige logiesverstrekking	70	549	20	638
Restaurants, andere eetgelegenheden	463	3.634	132	4.229
Kantines en catering	145	1.142	42	1.329
Cafés	16	128	5	149

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.2 Jaarlijkse acceptatiekosten horeca per deelsector en kostencomponent

Deelsector	Extra backofficekosten	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Diefstal cash	Totale jaarlijkse acceptatiekosten
(x duizend euro)						
Hotels	440	25	527	107	4	1.103
Overige logiesverstrekking	347	20	235	59	2	663
Restaurants, andere eetgelegenheden	2.295	132	1.559	251	10	4.247
Kantines en catering	721	42	490	12	0	1.266
Cafés	81	5	55	11	0	151

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Bijlage B.2 Openbaar vervoer

Scenario 1

Tabel B.3 Eenmalige acceptatiekosten openbaar vervoer per deelsector en kostencomponent

Enmalige kostenposten (x duizend euro)	Betaalzuilen	Totale eenmalige acceptatiekosten
Trein	700	700
Tram en metro	8.000	7.730
Bus	4.350	4.350

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.4 Jaarlijkse acceptatiekosten openbaar vervoer per deelsector en kostencomponent

Jaarlijkse kostenposten (x duizend euro)	Kostencomponenten					Totale jaarlijkse acceptatiekosten
	Betaalzuil onderhoud	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Kosten extra fte	
Trein	70	7	34	4		114
Tram en metro	800	80	371	42		1.293
Bus		870	96	109	352	1.427

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Scenario 2

Tabel B.5 deelsector en kostencomponent

Enmalige kostenposten (x duizend euro)	Betaalzuilen	Totale eenmalige acceptatiekosten
Trein	6.000	6.000
Tram en metro	8.000	7.730
Bus	4.350	4.350

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.6 Jaarlijkse acceptatiekosten openbaar vervoer per deelsector en kostencomponent

Jaarlijkse kostenposten (x duizend euro)	Betaalzuil onderhoud	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Kosten extra fte	Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Trein	600	60	34	4		697
Tram en metro	800	80	371	42		1.293
Bus		870	96	109	352	1.427

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Scenario 3

Tabel B.7 deelsector en kostencomponent

Enmalige kostenposten (x duizend euro)	Betaalzuilen	Totale eenmalige acceptatiekosten
Trein	1.050	1.050
Tram en metro	12.000	12.000
Bus	4.350	4.350

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.8 Jaarlijkse acceptatiekosten openbaar vervoer per deelsector en kostencomponent

Jaarlijkse kostenposten (x duizend euro)	Betaalzuil onderhoud	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Kosten extra fte	Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Trein	70	7	34	4		114
Tram en metro	800	80	371	42		1.293
Bus		870	96	109	352	1.427

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Bijlage B.3 Detailhandel

Tabel B.9 Eenmalige acceptatiekosten detailhandel per deelsector en kostencomponent

Enmalige kostenposten	Kassa	Kluis	Valsgelddetector	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)			
Supermarkten en warenhuizen	29	231	8	269
Winkels in voedingsmiddelen	112	876	32	1.020
Winkels in consumentenelektronica	10	81	3	94
Winkels in overige huishoudwaren	49	383	14	446
Winkels in recreatieartikelen	62	489	18	569
Winkels in overige artikelen	332	2.612	95	3.039
Markthandel	234	1.838	67	2.138

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.10 Jaarlijkse acceptatiekosten detailhandel per deelsector en kostencomponent

Jaarlijkse kostenposten	Extra backofficekosten	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Diefstal cash	Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)					
Supermarkten en warenhuizen	146	8	175	169	7	505
Winkels in voedingsmiddelen	553	32	376	102	4	1.067
Winkels in consumentenelektronica	51	3	61	9	0	125
Winkels in overige huishoudwaren	242	14	290	36	1	583
Winkels in recreatieartikelen	309	18	210	32	1	570
Winkels in overige artikelen	1.650	95	1.120	172	7	3.044
Markthandel	1.161	67	387	120	5	1.739

Bron: SEO Economisch Onderzoek

Bijlage B.4 Tankstations

Tabel B.11 Eenmalige acceptatiekosten tankstations per deelsector en kostencomponent

Enmalige kostenposten	Betaalzuil	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)	
Onbemande tankstations	80.955	80.955

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.12 Jaarlijkse acceptatiekosten tankstations per deelsector en kostencomponent

Jaarlijkse kostenposten	Betaalzuil onderhoud	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)				
Onbemande tankstations	3.470	601	4.811	3.716	12.598

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Enmalige kostenposten	EV-paal aanpassen	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)	
EV-laadsector	531.300	531.300

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Jaarlijkse kostenposten	Kosten legen	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)	
EV-laadsector	10.600	10.600

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Bijlage B.5 Amusement

Tabel B.13 Eenmalige acceptatiekosten amusement per deelsector en kostencomponent

Enmalige kostenposten	Kassa	Kluis	Valsgelddetector	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)			
Bioscopen	22	171	6	199
Theaters en evenementenhallen	13	102	4	119
Musea en expositieruimten	53	416	15	484
Dierentuinen en natuurbehoud	22	170	6	197
Pret- en themaparken; kermis	43	338	12	393
Sauna's, solaría, baden e.d.	336	2.636	96	3.068
Overige recreatie	159	1.247	45	1.451

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.14 Jaarlijkse acceptatiekosten amusement per deelsector en kostencomponent

Jaarlijkse kostenposten	Extra backofficekosten	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Diefstal cash	Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)					
Bioscopen	108	6	129	43	2	288
Theaters en evenementenhallen	65	4	78	32	1	180
Musea en expositieruimten	263	15	178	27	1	485
Dierentuinen en natuurbehoud	107	6	73	7	0	193
Pret- en themaparken; kermis	213	12	255	43	2	525
Sauna's, solaría, baden e.d.	1.665	96	1.131	46	2	2.939
Overige recreatie	788	45	535	18	1	1.387

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Bijlage B.6 Gemeenten

Tabel B.15 Eenmalige acceptatiekosten gemeenten per deelsector en kostencomponent

Deelsector	(x duizend euro)					Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	Kassa	Kluis	Valsgelddetector	Betaalzuil		
Locaties burgerzaken	-	-	-	3.352		3.352
Milieustraten	-	-	-	1.764		1.764
Bibliotheken	37	293	11	-		340
Buurthuizen	105	825	30	-		960
Sportaccommodaties	33	261	9	-		303

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.16 Jaarlijkse acceptatiekosten gemeenten per deelsector en kostencomponent

Deelsector	(x duizend euro)						Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Deelsector	Betaalzuil onderhoud	Extra backofficekosten	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Diefstal cash	
Locaties burgerzaken	144	166	10	46	22	1	388
Milieustraten	76	88	5	24	37	1	231
Bibliotheken	-	185	11	125	6	0	327
Buurthuizen	-	521	30	354	16	1	921
Sportaccommodaties	-	165	9	112	5	0	291

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Bijlage B.7 Parkeren

Tabel B.17 Eenmalige acceptatiekosten parkeren per deelsector en kostencomponent

Enmalige kostenposten	Betaalzuil	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)	
Betaalde parkeergarages/-terreinen	13.776	13.776

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.18 Jaarlijkse acceptatiekosten parkeren per deelsector en kostencomponent

Jaarlijkse kostenposten	Betaalzuil onderhoud	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)				
Betaalde parkeergarages/-terreinen	590	39	189	10	828

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Enmalige kostenposten	Betaalzuil aanpassen	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)	
Parkeren op straat	30.000	30.000

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Jaarlijkse kostenposten	Kosten legen	Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	(x duizend euro)	
Parkeren op straat	600	600

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Bijlage B.8 Gezondheidszorg

Tabel B.19 Eenmalige acceptatiekosten gezondheidszorg per deelsector en kostencomponent

Deelsector	(x duizend euro)					Totale eenmalige acceptatiekosten
Deelsector	Kassa	Kluis	Valsgelddetector	Betaalzuil		
Ziekenhuizen	-	-	-	428		428
Huisartsenpraktijken	67	527	19	-		613
Fysiotherapiepraktijken	139	1.090	40	-		1.268
Tandartsenpraktijken	64	505	18	-		587
GGZ-instellingen	30	232	8	-		270

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

Tabel B.20 Jaarlijkse acceptatiekosten gezondheidszorg per deelsector en kostencomponent

Deelsector	(x duizend euro)						Totale jaarlijkse acceptatiekosten
Deelsector	Betaalzuil onderhoud	Extra backofficekosten	Geldverzekering	Geldtransport	Bancaire kosten afstorten cash	Diefstal cash	
Ziekenhuizen	18	21	1	25	201	-	267
Huisartsenpraktijken	-	333	19	226	25	1	604
Fysiotherapiepraktijken	-	688	40	467	12	0	1.208
Tandartsenpraktijken	-	319	18	216	25	1	579
GGZ-instellingen	-	147	8	100	7	0	261

Bron: SEO Economisch Onderzoek.

“De wetenschap dat het goed is.”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijk toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport 2024-136
ISBN 978-90-5220-460-4

Informatie & Disclaimer

SEO Economisch Onderzoek heeft op de verkregen informatie en data geen onderzoek uitgevoerd dat het karakter draagt van een accountantscontrole of due diligence. SEO is niet verantwoordelijk voor fouten of omissies in de verkregen informatie en data.

Copyright © 2024 SEO Amsterdam.

Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen, onderzoeken en collegesyllabi, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld. Gegevens uit dit rapport mogen niet voor commerciële doeleinden gebruikt worden zonder voorafgaande toestemming van de auteur(s). Toestemming kan worden verkregen via secretariaat@seo.nl.

Roetersstraat 29
1018 WB, Amsterdam

+31 20 399 1255
secretariaat@seo.nl
www.seo.nl